

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES VERICAS TRSTENJAKAS [*VERICA TRSTENJAK*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2011. gada 6. septembrī ¹

Lieta C-277/10

**Martin Luksan
pret
Petrus van der Let**

(Handelsgericht Wien (Austrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Direktīva 93/83/EEK — Direktīva 2006/116/EK — Direktīva 2001/29/EK — Direktīva 2006/115/EK — Galvenā režisora autorība uz kinematogrāfisku darbu — Ekskluzīvu izmantošanas tiesību piešķiršana filmas producentam — Nosacījumi — Pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a pants — Pamattiesību hartas 17. pants — Taisnīga kompensācija autoram — Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts — Tiesības uz atlīdzību par personiskām vajadzībām veiktu reproducēšanu — Taisnīga atlīdzība

Satura rādītājs

I	– Ievads	3
II	– Atbilstošās tiesību normas	4
	A – Starptautiskās tiesības	4
	B – Savienības tiesības	5
	1) Pamattiesību harta	5
	2) Direktīva 93/83	5
	3) Direktīva 2006/116	6
	4) Direktīva 2001/29	6
	5) Direktīva 92/100 un Direktīva 2006/115	8
	a) Direktīva 92/100	8

¹ — Secinājumu un tiesvedības oriģinālvaloda – vācu.

b) Direktīva 2006/115	8
C – Valsts tiesības	9
III – Fakti, tiesvedība valsts tiesā un prejudiciālie jautājumi	10
A – Fakti	10
B – Tiesvedība valsts tiesā	10
1) Par ekskluzīvajām izmantošanas tiesībām	10
2) Par likumā paredzētām tiesībām saņemt atlīdzību	11
C – Prejudiciālie jautājumi	11
IV – Tiesvedība Tiesā	12
V – Par pirmo prejudiciālo jautājumu un otrā prejudiciālā jautājuma pirmo daļu	12
A – Galvenie lietas dalībnieku argumenti	13
B – Juridiskais vērtējums	16
1) Par kinematogrāfiska darba galvenā režisora autorību	16
a) Par Direktīvu 93/83	16
b) Par Direktīvu 2006/116 un Direktīvu 2001/29	17
c) Starpsecinājumi	18
2) Vai ekskluzīvās izmantošanas tiesības sākotnēji jāpiešķir galvenajam režisoram kā filmas autoram?	18
a) Principiāla ekskluzīvo izmantošanas tiesību piešķiršana filmas autoram	19
b) Tiesības ierobežot filmas autora ekskluzīvās izmantošanas tiesības	19
c) Par ekskluzīvo izmantošanas tiesību filmas producentam sākotnējās piešķiršanas pieņemamību	20
d) Starpsecinājumi	21
3) Par nosacījumiem ekskluzīvo izmantošanas tiesību sākotnējai piešķiršanai filmas producentam	21
a) Analogijas ar Direktīvas 2006/115 3. panta 4. un 5. punktu nepieņemamība	21
b) Par Savienības tiesībās ietvertajām norādēm	22
i) Līguma esamība	22
ii) Pieeja saistībā ar atkāpēm no noteikumiem	23
iii) Tiesības uz taisnīgu atlīdzību	23

– Galvenā režisora kā filmas autora autortiesības kā pamattiesību aizsargātas īpašumtiesības	23
– Nosacījumi šo īpašumtiesību aizskāruma pamatojumam	23
iv) Starpsecinājumi	24
4) Par tāda valsts tiesiskā regulējuma kā UrhG 38. panta 1. punkta pirmais teikums saderību ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm	24
VI – Par otrā prejudiciālā jautājuma otro daļu, kā arī trešo un ceturto prejudiciālo jautājumu	25
A – Galvenie lietas dalībnieku argumenti	26
B – Juridiskais vērtējums	27
1) Sākotnējās piezīmes	27
2) Par taisnīgu atlīdzību atbilstoši Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktam ..	27
a) Kam ir tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību?	28
b) Pārējās norādes	28
3) Tāda valsts tiesiskā regulējuma kā UrhG 38. panta 1. punkta otrais teikums saderība ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm	29
VII – Papildu piezīmes	30
VIII – Secinājumi	30

I – Ievads

1. Šis *Handelsgericht Wien* [Vīnes Komerctiesas] (turpmāk tekstā – “iesniedzējtiesa”) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu skar filmu autortiesību jomu un galvenokārt izvirza trīs jautājumus, kas attiecas uz filmu autoru un filmu producentu tiesībām.

2. Vispirms iesniedzējtiesa vēlas uzzināt, vai Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīvas 2006/116/EK par autortiesību un dažu blakustiesību aizsardzības termiņiem (kodificēta versija)² (turpmāk tekstā – “Direktīva 2006/116”) 2. panta 1. punktā ietverto filmas autora jēdziena definīciju piemēro tikai šajā direktīvā vai arī šai definīcijai ir plašāka piemērojāmība, kas sniedzas ārpus attiecīgās direktīvas robežām.

3. Turklāt iesniedzējtiesa mums uzdod jautājumu, vai ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm ir saderīgs tāds valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram ekskluzīvā filmas reproducēšanas, pārraidīšanas pa satelītu un cita veida izziņošanas tiesību izmantošana publiskošanas veidā primāri pieder filmas producentam un nevis filmas autoram vai autoriem. Šo jautājumu iesniedzējtiesa uzdod, ņemot vērā Padomes 1993. gada 27. septembra Direktīvas 93/83/EEK par dažu noteikumu saskaņošanu attiecībā uz autortiesībām un blakustiesībām, kas piemērojamas satelītu apraidei un kabeļu

2 — OV L 372, 12. lpp.

retranslācijai³ (turpmāk tekstā – “Direktīva 93/83”) 2. pantu un Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīvas 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā⁴ (turpmāk tekstā – “Direktīva 2001/29”) 2. un 3. pantu. Atbilstoši šiem noteikumiem minētās ekskluzīvās izmantošanas tiesības principā pieder kinematogrāfiskā darba autoram.

4. Turklāt šajā lietā rodas jautājums, kam saskaņā ar Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu ir tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību, ja dalībvalstis tiesības uz filmu reproducēšanu atbilstoši šīs direktīvas 2. pantam attiecina tikai uz kopijām privātai lietošanai.

II – Atbilstošās tiesību normas

A – Starptautiskās tiesības

5. Bernes konvencijas par literatūras un mākslas darbu aizsardzību 1971. gada 24. jūlija Parīzes redakcijā⁵ (tā dēvētā pārstrādātā Bernes konvencija, turpmāk tekstā – “pārstrādātā Bernes konvencija”) 14.a pantā ir noteikts:

“(1) Neierobežojot autortiesības uz jebkuru darbu, kurš varētu būt pārveidots vai reproducēts, kinematogrāfisks darbs tiek aizsargāts tāpat kā oriģināldarbs. Persona, kurai pieder autortiesības uz kinematogrāfisko darbu, bauda tādas pašas tiesības kā oriģināldarba autors – tas attiecas arī uz tām tiesībām, kuras paredzētas iepriekšējā pantā.

(2)

(a) Personas, kurām pieder autortiesības uz kinematogrāfisku darbu, nosaka tās valsts likumdošanas akti, kurā aizsardzība tiek pieprasīta.

(b) Tomēr tādās Savienības valstīs, kuru likumdošanas akti attiecībā uz kinematogrāfiskiem darbiem autortiesību īpašnieku lokā ietver arī autorus, kas devuši ieguldījumu darba tapšanā, minētie autori, ja viņi uzņēmušies saistības šādu ieguldījumu dot, nav tiesīgi iebilst pret darba reproducēšanu, izplatīšanu, publisku demonstrēšanu, raidīšanu pa vadiem vai ēterā vispārējai zināšanai vai jebkādu citādu izziņošanu vispārējai zināšanai, kā arī pret šā darba teksta subtitrēšanu vai dublēšanu, ja vien nav paredzēti citādi vai īpaši noteikumi.

(c) Jautājumu par to, vai sakarā ar iepriekšējā, “b) apakšpunkta piemērošanu minētās saistības ir vai nav noformējamās kā rakstveida līgums vai līdzvērtīgs rakstveida akts, izšķir tās valsts likumdošanas akti, kurā kinematogrāfiskā darba radītājam ir pārstāvniecība vai pastāvīga dzīvesvieta. Tomēr tās Savienības valsts likumdošanas akti, kurā aizsardzība tiek pieprasīta, var paredzēt, ka minētās saistības ir noformējamās kā rakstveida līgums vai līdzvērtīgs rakstveida akts. Valstis, kuru likumdošanas akti paredz šādus noteikumus, ar rakstveida paziņojumu par to informē ģenerāldirektoru, kurš to nekavējoties dara zināmu visām citām Savienības valstīm.

(d) Ar terminu “citādi vai īpaši noteikumi” jāsaprot jebkuri ierobežojoši noteikumi attiecībā uz iepriekšminētajām saistībām.

3 — OV L 248, 15. lpp.

4 — OV L 167, 10. lpp.

5 — Oriģinālvalodā citēts atbilstoši Vācijas *Bundesgesetzblatt* 1973 II, 1071. lpp., 1985 II, 81. lpp.

(3) Ja nacionālajos likumdošanas aktos nav noteikts citādi, iepriekšējā, 2. punkta “b” apakšpunkta noteikumi, netiek piemēroti kinematogrāfiskā darba izveidošanai radīto scenāriju, dialogu un muzikālo darbu autoriem un kinematogrāfiskā darba režisoram inscenētājam. Tomēr tās Savienības valstis, kuru likumdošanas akti neietver noteikumus, kas paredz minētā 2. punkta “b” apakšpunkta piemērošanu režisoram inscenētājam, par to ar rakstveida paziņojumu informē ģenerāldirektoru, kurš to nekavējoties dara zināmu visām citām Savienības valstīm.”

B – Savienības tiesības

1) Pamattiesību harta

6. Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 17. pantā ir reglamentētas tiesības uz īpašumu un tajā ir noteikts:

“1. Ikvienai personai ir tiesības uz īpašumu, kas iegūts likumīgi, tiesības to lietot un atsavināt, kā arī tiesības attiecībā uz to dot rīkojumu nāves gadījumam. Nevienam nedrīkst atņemt īpašumu, ja vien tas nav jādara sabiedrības interesēs, kā arī gadījumos un apstākļos, kuri ir paredzēti tiesību aktos, ar noteikumu, ka par zaudējumiem laikus izmaksā taisnīgu kompensāciju. Īpašuma izmantošanu var noteikt ar tiesību aktiem, ciktāl tas nepieciešams vispārējās interesēs.

2. Intelektuālais īpašums tiek aizsargāts.”

2) Direktīva 93/83

7. Direktīvas 93/83 preambulas 24.–26. apsvērumā ir noteikts:

“(24) tā kā šajā direktīvā paredzētā tiesību aktu saskaņošana ir saistīta ar to noteikumu saskaņošanu, kas nodrošina autoru, izpildītāju, skaņu ierakstu producentu un raidorganizāciju augstu aizsardzības līmeni; tā kā šai saskaņošanai nebūtu jāļauj raidorganizācijām gūt priekšrocības no aizsardzības līmeņu atšķirībām, pārvietojot savas darbības vietu par sliktu audiovizuālajiem iestudējumiem;

(25) tā kā blakustiesību aizsardzība būtu jāpieskaņo aizsardzībai, kas paredzēta [...] Direktīvā 92/100/EEK [...], atklātu raidījumu caur satelītu mērķiem; tā kā jo īpaši tas nodrošinās, ka izpildītājiem un skaņu ierakstu producentiem ir garantēta attiecīga atlīdzība par viņu izpildījumu vai skaņu ierakstu atklātos raidījumos caur satelītu;

(26) tā kā 4. panta noteikumi nekavē dalībvalstis paplašināt Direktīvas 92/100/EEK 2. panta 5. punktā izklāstīto pieņēmumu uz 4. pantā minētajām ekskluzīvajām tiesībām; tā kā turklāt 4. panta noteikumi neliedz dalībvalstīm paredzēt atspēkojamu pieņēmumu izmantošanas atļaujai attiecībā uz minētajā pantā minētajām izpildītāju ekskluzīvajām tiesībām, ja vien šāds pieņēmums ir saderīgs ar Starptautisko konvenciju par izpildītāju, skaņu ierakstu producentu un raidorganizāciju tiesību aizsardzību”.

8. Direktīvas 93/83 1. pantā ir ietvertas definīcijas. Saskaņā ar šā panta 5. punktu:

“Šajā direktīvā kinematogrāfisku vai audiovizuālu darbu galvenie režisori ir atzīti par to autoriem vai par kādu no to autoriem. Dalībvalstis var paredzēt, ka citus atzīst par viņu līdzautoriem.”

9. Direktīvas 93/83 2. pants ir iekļauts nodaļā par programmu apraidi caur satelītu un tajā ir reglamentētas apraides tiesības. Tā redakcija ir šāda:

“Dalībvalstis paredz autoram ekskluzīvas tiesības atļaut atklāti pārraidīt [izziņot vispārējai zināšanai] caur satelītu ar autortiesībām aizsargātus darbus saskaņā ar šajā nodaļā izklāstītajiem noteikumiem.”

10. Direktīvas 93/83 4. pants attiecas uz izpildītāju, skaņu ierakstu producentu un raidorganizāciju tiesībām. Tā redakcija ir šāda:

“1. Atklātu raidījumu caur satelītu mērķiem izpildītāju, skaņu ierakstu producentu un raidorganizāciju tiesības aizsargā saskaņā ar Direktīvas 92/100/EEK 6., 7., 8. un 10. panta noteikumiem.

2. Šā panta 1. punkta mērķiem “bezvadu apraide” Direktīvā 92/100/EEK ir tāda, kas ietver atklātu apraidi caur satelītu.

3. Attiecībā uz 1. punktā minēto tiesību īstenošanu piemēro Direktīvas 92/100/EEK 2. panta 7. punktu un 12. pantu.”

3) Direktīva 2006/116

11. Direktīvas 2006/116 preambulas 5. apsvērumā noteikts:

“Šīs direktīvas noteikumiem nebūtu jāiespaido to, kā dalībvalstis piemēro Bernes Konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunktu un 3. punktu.”

12. Šīs direktīvas 2. pants attiecas uz kinematogrāfiskiem vai audiovizuāliem darbiem un tajā ir noteikts:

“1. Kinematogrāfisku vai audiovizuālu darbu galveno režisoru uzskata par to autoru vai vienu no tā autoriem. Dalībvalstis var brīvi noteikt citus līdzautorus.

2. Kinematogrāfisku vai audiovizuālu darbu aizsardzības termiņš beidzas 70 gadus pēc tam, kad mirusi pēdējā no turpmāk minētajām personām, neatkarīgi no tā, vai šī persona atzīta par līdzautoru vai ne: galvenais režisors, scenārija autors, dialogu autors un tās mūzikas komponists, kura īpaši sacerēta izmantošanai kinematogrāfiskajā vai audiovizuālajā darbā.”

13. Direktīva 93/98 tika kodificēta ar Direktīvu 2006/116. Ciktāl tiek izmantota atsauce uz Blakustiesību aizsardzības termiņu direktīvu, tā attiecas uz Direktīvu 2006/116. Ņemot vērā, ka iepriekš minētie noteikumi tomēr neatšķiras salīdzinājumā ar Direktīvu 93/98, attiecīgie apsvērumi ir atbilstoši piemērojami Direktīvai 93/98.

4) Direktīva 2001/29

14. Direktīvas 2001/29 preambulas 20. apsvērumā ir noteikts:

“Šīs direktīvas pamatā ir principi un noteikumi, kas jau ir paredzēti šajā jomā pašlaik spēkā esošajās direktīvas un jo īpaši Direktīvā 91/250/EEK, Direktīvā 92/100/EEK, Direktīvā 93/83/EEK, Direktīvā 93/98/EEK un Direktīvā 96/9/EK, un tā attīsta minētos principus un noteikumus un sasaista tos ar informācijas sabiedrību. Šīs direktīvas noteikumiem nebūtu jāskar minēto direktīvu noteikumi, ja vien šajā direktīvā nav paredzēts citādi.”

15. Direktīvas 2001/29 1. panta 2. punktā ir noteikts:

“2. Izņemot 11. pantā minētos gadījumus, šī direktīva neskar un nekādi neietekmē esošos Kopienas noteikumus, kas attiecas uz:

[..]

- b) nomas tiesībām, patapinājuma tiesībām un atsevišķām blakustiesībām intelektuālā īpašuma jomā;
- c) autortiesībām un blakustiesībām, kas piemērojamas programmu raidīšanai ēterā ar satelīta palīdzību un retranslācijai pa kabeļiem;
- d) autortiesību un atsevišķu blakustiesību aizsardzības termiņu;

[..].”

16. Direktīvas 2001/29 2. pantā ir noteikts:

“Reproducēšanas tiesības

Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu, īslaicīgu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji:

- a) autoriem – attiecībā uz viņu darbiem;
- b) izpildītājiem – attiecībā uz viņu sniegto priekšnesumu fiksēšanu;
- c) skaņu ierakstu producentiem – attiecībā uz viņu ierakstītajiem skaņu ierakstiem;
- d) filmu pirmo fiksāciju producentiem – attiecībā uz viņu uzņemto filmu oriģināliem un kopijām;
- e) raidorganizācijām – attiecībā uz šo organizāciju raidījumu fiksēšanu neatkarīgi no tā, vai šos raidījumus translē pa vadiem vai bez tiem, to skaitā pa kabeļiem vai ar satelīta palīdzību.”

17. Direktīvas 2001/29 3. pantā ir noteikts:

“Tiesības uz darbu izziņošanu un tiesības uz cita tiesību objekta publiskošanu

1. Dalībvalstis autoriem piešķir ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt savu darbu izziņošanu, izmantojot vadus vai neizmantojot tos, tajā skaitā savu darbu publiskošanu tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā.

2. Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt publiskošanu, izmantojot vai neizmantojot vadus, tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā:

- a) izpildītājiem – attiecībā uz viņu sniegto priekšnesumu fiksēšanu;
- b) skaņu ierakstu producentiem – attiecībā uz viņu ierakstītajiem skaņu ierakstiem;
- c) filmu pirmo fiksāciju producentiem – attiecībā uz viņu uzņemto filmu oriģināliem un kopijām;
- d) raidorganizācijām – attiecībā uz šo organizāciju raidījumu fiksēšanu neatkarīgi no tā, vai raidījumus translē pa vadiem vai bez tiem, to skaitā pa kabeļiem vai ar satelīta palīdzību.

3. Direktīvas 1. un 2. punktā minētās tiesības neizbeidzas līdz ar šajā pantā minēto izziņošanu vai publiskošanu.”

18. Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir noteikts:

“Dalībvalstis var paredzēt izņēmumus vai ierobežojumus 2. pantā minētajām reproducēšanas tiesībām šādos gadījumos:

[..]

b) reproducēšana uz jebkura materiāla, ko personiskai lietošanai veic privātpersona ar mērķi, kurš ne netieši, ne tieši nav komerciāls, ar nosacījumu, ka tiesību subjekti saņem taisnīgu atlīdzību, kurā ņemta vērā 6. pantā minēto tehnoloģisko pasākumu piemērošana vai nepiemērošana attiecīgajam darbam vai tiesību objektam”.

5) Direktīva 92/100 un Direktīva 2006/115

a) Direktīva 92/100

19. Padomes 1992. gada 19. novembra Direktīvas 92/100/EEK par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām, kas attiecas uz autortiesībām intelektuālā īpašuma jomā⁶ 2. pants attiecas uz nomas tiesību un patapinājuma tiesību turētājiem un tiesību objektiem. Šā noteikuma 2. punktā ir noteikts:

“Šajā direktīvā kinematogrāfisku vai audiovizuālu darbu galvenie režisori ir atzīti par to autoriem vai par kādu no to autoriem. Dalībvalstis var paredzēt to, ka citus atzīst par viņu līdzautoriem.”

b) Direktīva 2006/115

20. Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīvā 2006/115/EK par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām intelektuālā īpašuma jomā (kodificēta versija)⁷ (turpmāk tekstā – “Direktīva 2006/115”) ir konsolidēta Direktīva 92/100.

21. Šīs direktīvas 2. pantam ir dots virsraksts “Definīcijas”. Attiecīgās tiesību normas 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

2. Kinematogrāfisku vai audiovizuālu darbu galveno režisoru uzskata par tā autoru vai vienu no tā autoriem. Dalībvalstis var paredzēt to, ka citus atzīst par līdzautoriem.”

22. Direktīvas 2006/115 3. panta 4. un 5. punktā ir noteikts:

“4. Neskarot 6. punktu, ja izpildītāji ar filmas producentu individuāli vai kolektīvi noslēdz līgumu par filmas uzņemšanu, tad, ja vien līguma noteikumi nenosaka citādi, uzskata, ka izpildītāji, uz ko attiecas šis līgums, saskaņā ar 5. pantu nodevuši citiem savas nomas tiesības.

6 — OV L 346, 61. lpp.

7 — OV L 376, 28. lpp.

5. Dalībvalstis var paredzēt 4. punktā ietvertajai prezumpcijai līdzīgu prezumpciju attiecībā uz autoriem.”

23. Direktīvas 2006/115 5. panta 1.–3. punktā ir noteikts:

“Neatsaucamas tiesības uz taisnīgu atlīdzību

1. Ja autors vai izpildītājs savas nomas tiesības, kas attiecas uz fonogrammu vai filmas oriģinālu vai kopiju, nodevis fonogrammas vai filmas producentam, šis autors vai izpildītājs patur tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību par nomu.

2. Nav atsaucamas autoru vai izpildītāju tiesības gūt taisnīgu atlīdzību par nomu.

3. Tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību var uzticēt administrēt autorus vai izpildītājus pārstāvošām mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām.”

C – Valsts tiesības

24. Austrijas *Bundesgesetz über das Urheberrecht an Werken der Literatur und Kunst und über verwandte Schutzrechte* [Federālā likuma par literatūras un mākslas darbu autortiesībām un blakustiesībām] (turpmāk tekstā – “*UrhG*”) 16.a panta 5. punktā ir noteikts:

“Ja persona, kurai ir darba izmantošanas tiesības, vai filmas producers, kuram ir tiesības saskaņā ar 38. panta 1. punktu, ļauj citām personām par samaksu iznomāt vai patapināt darbus, autoram ir neatsaucamas tiesības saņemt no personas, kurai ir darba izmantošanas tiesības, vai filmas producenta atbilstīgu samaksas daļu. Ja saskaņā ar likumu vai līgumu tiesības saņemt atlīdzību par darbu patapināšanu pieder citai personai, autoram ir neatsaucamas tiesības uz atbilstīgu daļu no atlīdzības.”

25. *UrhG* 38. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Komerčiālos nolūkos veidota kinematogrāfiska darba izmantošanas tiesības, ņemot vērā 39. panta 4. punktā paredzēto ierobežojumu, pieder uzņēmuma īpašniekam (producentam). Autoram un filmas producentam katram pieder viena puse no likumā paredzētajām tiesībām saņemt atlīdzību, ciktāl tās nav neatsaucamas un filmas producers ar autoru nav vienojušies citādi. Šī tiesību norma neskar autortiesības uz darbu, kas izmantots kinematogrāfiska darba tapšanas procesā.”

26. *UrhG* 39. panta 1. punktā ir noteikts:

“Persona, kas piedalījusies komerčiālos nolūkos veidota kinematogrāfiska darba tapšanā tādā mērā, ka darbs kopumā kļūst par savdabīgu intelektuālu jaunradi, var pieprasīt producentam, lai tā filmā un kinematogrāfiska darba reklāmas materiālos tiktu pieteikta kā attiecīgās filmas autors”.

27. *UrhG* 42.b panta 1. punktā ir paredzēts:

“Ja attiecībā uz darbu, ko raida ēterā un kas publiskots sabiedrībai vai ierakstīts komerčiālos nolūkos izgatavotā attēlu vai skaņas nesējā, atbilstoši tā dabai var prognozēt, ka to saskaņā ar 42. panta 2.–7. punkta noteikumiem reproducēs pašu vajadzībām vai personiskai lietošanai, ierakstot attēlu vai skaņas nesējā, tādā gadījumā autoram ir tiesības uz taisnīgu atlīdzību (tukšo kasešu atlīdzība), ja datu nesēji komerčiālos nolūkos par samaksu tiek laisti tirgū Austrijā. Par datu nesējiem tiek uzskatīti tukši attēlu vai skaņas nesēji, kurus var izmantot šādai reproducēšanai, vai citi attēlu vai skaņas nesēji, kas tam ir paredzēti.”

III – Fakti, tiesvedība valsts tiesā un prejudiciālie jautājumi

A – Fakti

28. Prasītājs pamata lietā ir dokumentālās filmas ar nosaukumu “Fotos von der Front” [Fotogrāfijas no frontes] par vācu kara fotogrāfijām Otrajā Pasaules karā scenārija autors un galvenais režisors. Šajā filmā tiek kritizēts kara fotogrāfijās redzamais pretrunīgums. Šim mērķim prasītājs no apjomīgā fotogrāfiju klāsta ir veicis individuālu atlasīšanu. Šī dokumentālā filma ir kinematogrāfisks darbs.

29. Atbildētājs pamata lietā ir producents, kurš komerciālos nolūkos nodarbojas ar kinematogrāfisku un citu audiovizuālu darbu filmēšanu. Viņš ir šīs filmas (komerciālais) producents.

30. Starp strīda pusēm pamata lietā 2008. gada 13. martā tika noslēgta “Režisora un autora vienošanās”, saskaņā ar kuru prasītājs pamata lietā ir scenārija autors un galvenais režisors, bet atbildētājs pamata lietā producē un sagatavo filmu.

31. Neskarot savas autora personiskās tiesības, prasītājs piešķir atbildētājam pamata lietā visas autortiesības un/vai blakustiesības uz šo filmu. Tiesības uz darba publiskošanu digitālajā apraidē, kā arī tiesības uz pārraidīšanu televīzijā tā dēvētajā *Closed Circuit TV*, tātad – uz pārraidi šauram lietotāju lokam, un *Pay TV*, tātad – uz (šifrētu) pārraidīšanu par atsevišķu samaksu, tomēr netika piešķirtas. Likumā paredzētās tiesības saņemt atlīdzību tieši netika regulētas.

32. Likumā paredzētās tiesības saņemt atlīdzību, it īpaši “tukšo kasešu atlīdzību”, kas noteikta *UrhG* 42.b pantā, prasītājs pamata lietā jau iepriekš, tātad pirms minētās “Režisora un autora vienošanās” noslēgšanas, ir nodevis pārvaldīšanai autortiesību aģentūrai.

33. Filmas pirmizrāde notika 2009. gada 14. maijā. Pirmā pārraide televīzijā notika televīzijas kanālā *BR-alpha* 2009. gada 7. septembrī; tāpat filma ir pieejama kā video materiāls DVD formātā.

34. Turklāt atbildētājs pamata lietā attiecīgo filmu ļāva publiskot arī internetā, šīs tiesības nododot “Movieurope.com”. Filmu, izmantojot “Video-On-Demand”, var noskatīties šajā vietnē. Atbildētājs filmas reklāmas rullīti bija izvietojis arī “YouTube” vietnē internetā; tāpat atbildētājs izmantoja *Pay-TV* tiesības, nododot tās “Scandinavia.tv”.

B – Tiesvedība valsts tiesā

35. Prasītājs iesniedzējtiesā ir cēlis prasību pret atbildētāju pamata lietā.

1) Par ekskluzīvajām izmantošanas tiesībām

36. Prasītājs pamata lietā uzskata, ka atbildētāja viņam ar līgumu piešķirto izmantošanas veidu tiesību izmantošanā vai tiesību nodošanā ir saskatāms līguma un autortiesību pārkāpums. Pirmkārt, viņš lūdz konstatēt, ka attiecībā uz scenāriju un kinematogrāfisko darbu, kuru prasītājs ir radījis kā galvenais režisors, viņam pieder publiskošanas tiesības (“Video-On-Demand”) un pārraidīšanas tiesības šauram lietotāju lokam, kā arī *Pay-TV*.

37. Turpretim atbildētājs pamata lietā uzskata, ka viņam kā filmas producentam pieder visas ekskluzīvās darba izmantošanas tiesības uz attiecīgo filmu. Pamatojoties uz *UrhG* 38. panta 1. punkta pirmajā teikumā ietvertu tiesisko regulējumu, ekskluzīvās izmantošanas tiesības, kuras prasītājs piedēvē sev, *a priori* piederot viņam kā filmas producentam un nevis prasītājam. Tādēļ nosacījums, ko prasītājs ir iekļāvis “Režisora un autora vienošanās”, neesot spēkā.

38. Iesniedzējtiesa šajā sakarā norāda, ka saskaņā ar *UrhG* 38. panta 1. punkta pirmo teikumu izmantošanas tiesības uz komerciālos nolūkos veidotu kinematogrāfisku darbu piederot filmas producentam. Augstākās tiesas judikatūrā šis valsts noteikums netiekot saprasts kā (prezumēta) tiesību nodošana, bet gan kā sākotnēja tieša izmantošanas tiesību piešķiršana vienīgi filmas producentam. Balstoties uz šo *UrhG* 38. panta 1. punkta pirmā teikuma interpretāciju, pretējas vienošanās neesot spēkā un filmas autors arī nevarot atsaukt attiecīgās tiesības.

39. Iesniedzējtiesa šaubās, vai šī *UrhG* 38. panta 1. punkta pirmā un otrā teikuma interpretācija ir saderīga ar Savienības tiesībām.

2) Par likumā paredzētām tiesībām saņemt atlīdzību

40. Otrkārt, prasītājs pamata lietā lūdz konstatēt, ka viņam pienākas likumā paredzētās tiesības saņemt pusi no atlīdzības, it īpaši “tukšo kasešu atlīdzību”, kas ir noteikta *UrhG* 42.b pantā.

41. Turpretim atbildētājs pamata lietā uzskata, ka viņam kā filmas producentam pilnībā piederot arī *UrhG* paredzētās tiesības saņemt atlīdzību, it īpaši tā dēvēto “tukšo kasešu atlīdzību”, jo tām esot tāds pats liktenis kā izmantošanas tiesībām. Tas attiecoties ne tikai uz *UrhG* 38. panta 1. punkta otrajā teikumā paredzēto filmu producentam pienākošos pusi no atlīdzības, bet arī uz šajā tiesību normā filmas autoram pienākošos otru pusi no atlīdzības. No likumā paredzētā tiesiskā regulējuma atšķirīga vienošanās esot pieļaujama, un tāda esot iekļauta “Režisora un autora vienošanās”.

42. Iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar *UrhG* 38. panta 1. punkta otro teikumu filmas producentam un autoram katram pieder viena puse no likumā paredzētajām tiesībām saņemt atlīdzību, ciktāl tās nav neatsaucamas un filmas producenti ar autoru nav vienojušies par ko citu. 38. panta 1. punkta otrajā teikumā minētā neatsaucamība saskaņā ar *UrhG* 16.b panta 5. punktu attiecoties tikai uz atlīdzību par patapinājumu Direktīvas 92/100 5. panta izpratnē, kam šajā tiesvedībā nav nozīmes. Attiecībā uz tiesībām saņemt citus atlīdzības veidus, it īpaši “tukšo kasešu atlīdzību”, neatsaucamība nepastāvot.

43. Iesniedzējtiesa likumā paredzēto tiesību saņemt atlīdzību regulējumu, kas noteikts *UrhG* 38. panta 1. punkta otrajā teikumā un paredz, ka autoram pieder viena puse no attiecīgajām tiesībām, gan uzskata par atbilstīgu. Tomēr tā šaubās par šīs tiesību normas saderību ar Savienības tiesībām, jo no filmas autora tiesībām uz atlīdzību ir iespējams atkāpties.

C – Prejudiciālie jautājumi

44. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas Tiesas kancelejā reģistrēts 2010. gada 3. jūnijā, iesniedzējtiesa uzdod šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Eiropas Savienības tiesību noteikumi autortiesību un blakustiesību jomā, it īpaši Direktīvas 92/100/EEK 2. panta 2., 5. un 6. punkta, Direktīvas 93/83/EEK 1. panta 5. punkta un Direktīvas 93/98/EEK 2. panta 1. punkta noteikumi, skatot tos kopā ar Direktīvas 92/100/EEK 4. pantu, Direktīvas 93/83/EEK 2. pantu un Direktīvas 2001/29/EK 2. un 3. pantu, kā arī 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka reproducēšanas, pārraidīšanas pa satelītu un cita veida izziņošanas tiesību izmantošana publiskošanas veidā saskaņā ar tiesisko regulējumu tieši (sākotnēji) katrā ziņā pieder kinematogrāfiska vai audiovizuāla darba galvenajam režisoram vai citiem dalībvalstu likumdevēja noteiktiem filmu autoriem, nevis – tieši (sākotnēji) un vienīgi – filmu producentiem; vai dalībvalstu tiesību akti, saskaņā ar kuriem darba izmantošanas tiesības saskaņā ar tiesisko regulējumu ir tieši (sākotnēji) piešķirtas vienīgi filmu producentiem, ir pretrunā Eiropas Savienības tiesiskajam regulējumam?”

Gadījumā, ja atbilde uz 1. jautājumu ir apstiprinoša:

- 2.a) Vai saskaņā ar Eiropas Savienības tiesisko regulējumu arī saistībā ar citām tiesībām, kas nav nomas un patapinājuma tiesības, attiecībā uz kinematogrāfiska vai audiovizuāla darba galvenajam režisoram vai citiem dalībvalstu likumdevēja noteiktajiem filmu autoriem piederošām izmantošanas tiesībām 1. jautājuma izpratnē dalībvalstu likumdevējam ir tiesības noteikt juridisku prezumpciju par tādu tiesību nodošanu producentiem un – ja tas tā ir – vai ir jāievēro Direktīvas 92/100/EEK 2. panta 5. un 6. punktā, skatot to kopā ar šīs direktīvas 4. pantu, paredzētie nosacījumi?
- 2.b) Vai sākotnējās īpašumtiesības attiecībā uz kinematogrāfiska vai audiovizuāla darba galveno režisoru vai citiem dalībvalstu likumdevēja noteiktajiem filmu autoriem ir jāpiemēro arī dalībvalsts likumdevēja piešķirtajām tiesībām uz tādu atbilstošu atlīdzību, kāda ir tā dēvētā “tukšo kasešu atlīdzība”, kas ir paredzēta *UrhG* 42.b pantā, vai tiesībām uz taisnīgu atlīdzību Direktīvas 2001/29/EK 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē?

Gadījumā, ja atbilde uz 2.b) jautājumu ir apstiprinoša:

- 3) Vai saskaņā ar Eiropas Savienības tiesisko regulējumu attiecībā uz darba izmantošanas tiesībām 2. jautājuma izpratnē, kas pieder kinematogrāfiska vai audiovizuāla darba galvenajam režisoram vai citiem dalībvalstu likumdevēja noteiktajiem filmu autoriem, dalībvalstu likumdevējam ir tiesības noteikt juridisku prezumpciju par tādu tiesību uz atlīdzību nodošanu filmu producentiem un – ja tas tā ir – vai ir jāievēro Direktīvas 92/100/EEK 2. panta 5. un 6. punktā, skatot to kopā ar šīs direktīvas 4. pantu, paredzētie nosacījumi?

Gadījumā, ja atbilde uz 3. jautājumu ir apstiprinoša:

- 4) Vai tāds dalībvalsts likuma tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru kinematogrāfiska vai audiovizuāla darba galvenajam režisoram vai citiem dalībvalstu likumdevēja noteiktajiem filmu autoriem tiek atzītas tiesības saņemt pusi no likumā noteiktās atlīdzības, tomēr no šīm tiesībām ir iespējams atkāpties un tāpēc tās nav neatsaucamas, atbilst iepriekš minētajiem Eiropas Savienības tiesību noteikumiem autortiesību un blakustiesību jomā?”

IV – Tiesvedība Tiesā

45. Prasītājs un atbildētājs pamata lietā, Austrijas un Spānijas valdības, kā arī Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus.

46. 2011. gada 5. maijā notika tiesas sēde, kurā piedalījās prasītāja un atbildētāja pamata lietā, Austrijas valdības un Komisijas pārstāvji, kas papildināja savus apsvērumus un atbildēja uz jautājumiem.

V – Par pirmo prejudiciālo jautājumu un otrā prejudiciālā jautājuma pirmo daļu

47. Iesniedzējtiesa izsaka šaubas par tāda valsts tiesiskā regulējuma kā *UrhG* 38. panta 1. punkta pirmais teikums saderību ar Savienības tiesībām. Tā savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecībā uz šo valsts tiesisko regulējumu norāda, ka valsts judikatūrā un doktrīnā tas netiek interpretēts kā prezumēta izmantošanas tiesību nodošana filmas producentam, bet gan kā sākotnēja tieša šo tiesību piešķiršana vienīgi filmas producentam.

48. Pirmais prejudiciālais jautājums un otrā prejudiciālā jautājuma pirmā daļa ir cieši saistīti ar šo tiesību normu.

49. Iesniedzējtiesa vispirms vēlas uzzināt, vai Direktīvas 92/100 2. panta 2. punkts, Direktīvas 93/83 1. panta 5. punkts, Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punkts un Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punkts paredz dalībvalstīm pienākumu ekskluzīvās izmantošanas tiesības pārraidīt pa satelītu, reproducēt un izziņot, it īpaši publiskošanas veidā, sākotnēji piešķirt galvenajam režisoram kā filmas autoram, kā arī vajadzības gadījumā citiem attiecīgās dalībvalsts noteiktiem filmu autoriem.

50. Gadījumā, ja šāds pienākums sākotnēji piešķirt izmantošanas tiesības filmas autoram ir noteikts, iesniedzējtiesa vēl vēlas uzzināt, vai ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm ir saderīgs valsts noteikums, atbilstoši kuram tiek prezumēts, ka galvenais režisors viņam kā filmas autoram piederošās iepriekš minētās izmantošanas tiesības nodod filmas producentam vai piešķir tam atbilstošas izmantošanas tiesības.

51. Izvirzot hipotēzi, ka Savienības tiesības pieļauj šādu prezumpcijas normu, iesniedzējtiesa vēlas arī uzzināt, kādu nosacījumu gadījumā var izdarīt šādu prezumpciju un vai šajā sakarā vajadzības gadījumā var izmantot Direktīvas 92/100 3. panta 4. un 5. punkta norādes.

A – Galvenie lietas dalībnieku argumenti

52. *Prasītājs pamata lietā* un *Spānijas valdība* uzskata, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā *UrhG* 38. panta 1. punkta pirmais teikums nav saderīgs ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm.

53. Saskaņā ar Savienības tiesību noteikumiem, kurus ir minējusi iesniedzējtiesa, dalībvalstij esot pienākums minētās ekskluzīvās izmantošanas tiesības sākotnēji piešķirt filmas autoram.

54. Ciktāl tas skarot ekskluzīvās reproducēšanas un izziņošanas tiesības, it īpaši publiskošanas veidā, kas saskaņā ar Direktīvas 2001/29 2. un 3. pantu piederot autoram, tas izrietot no Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punkta. Atbilstoši tam katrā ziņā galvenais režisors esot kinematogrāfiska darba autors. Šī norma atšķirībā no atbilstošajām normām, kas ietvertas Direktīvas 92/100 2. panta 2. punktā un Direktīvas 93/83 2. panta 5. punktā, neesot definēta tikai attiecīgās direktīvas mērķiem, bet gan esot horizontāli, tātad vispārēji piemērojama.

55. Šajā sakarā prasītājs pamata lietā vispirms vērs uzmanību uz to, ka Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punktā neesot norādes, ka šis noteikums ir definēts tikai šīs direktīvas mērķiem. Turklāt interpretācija, atbilstoši kurai attiecīgais noteikums būtu piemērojams tikai Direktīvas 2006/116 mērķiem, būtiski ierobežotu tās praktisko iedarbību. Proti, no šīs direktīvas 2. panta 2. punkta izriet, ka aizsardzības termiņš nav atkarīgs no filmas autora noteikšanas. Turklāt tas būtu pretrunā sistēmai, ja izpildītājiem saskaņā ar Direktīvu 92/100 tiktu piešķirtas blakustiesības, turpretim galvenajam režisoram netiktu piešķirtas nekādas tiesības.

56. Ciktāl tas skarot ekskluzīvās tiesības pārraidīt pa satelītu, tas izrietot no Direktīvas 93/83 2. panta un 1. panta 5. punkta.

57. Prasītājs pamata lietā uzskata, ka valsts tiesību norma, atbilstoši kurai minētās ekskluzīvās kinematogrāfiska darba izmantošanas tiesības tiktu piešķirtas filmas producentam, padarītu bezjēdzīgus Savienības tiesību noteikumus. Spānijas valdība norāda, ka dalībvalstis varot gan arī filmas producentam piešķirt autortiesības uz kinematogrāfisku darbu. Arī viņam var sākotnēji, bet nekad ne ekskluzīvi piederēt autortiesības uz kinematogrāfisku darbu.

58. Tomēr *prasītājs pamata lietā* un *Spānijas valdība* uzskata, ka valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram likumā tiek prezumēts, ka galvenais režisors ar līgumu ir piešķīris filmas producentam atbilstošas lietošanas tiesības, ir saderīgs ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm.

59. Jāpiebilst gan, ka ne Direktīvā 2006/116, ne Direktīvā 93/83 neesot ietvertas tiesību normas attiecībā uz likumdevēja tiesībām noteikt juridisku prezumpciju. Tomēr esot jāņem vērā, ka šādas prezumpcijas normas būtiski atvieglojot intelektuālo īpašumtiesību apgrozību kino nozarē. Pretējā gadījumā filmas producents riskējot ar to, ka pēc filmas uzņemšanas viņam nebūs vajadzīgo tiesību kinematogrāfiska darba izmantošanai, kas radītu šķēršļus investīcijām filmas uzņemšanā.

60. Tostarp šāda prezumpcijas norma esot pieļaujama tikai tad, ja tiek pārņemtas Direktīvas 92/100 2. panta 5. un 6. punktā paredzētās norādes. Prasītājs pamata lietā uzskata, ka par labu Direktīvas 92/100 2. panta 5. un 6. punkta piemērošanai pēc analogijas liecina apstākļi, kas saskaņā ar šīs direktīvas 19. apsvērumu attiecīgās norādes jāpiemēro ne tikai attiecībā uz nomas un patapinājuma tiesībām, bet arī attiecībā uz izpildītāju blakustiesībām atbilstoši šai direktīvai. Tās pavisam noteikti esot jāpiemēro attiecībā uz galvenā režisora autortiesībām. Turklāt Tiesa lietā *Infopaq*⁸ arī ir rīkojusies pēc analogijas, tādēļ šī pieeja sekundāro tiesību līmenī esot pieņemama.

61. Tādējādi, pirmkārt, starp filmas režisoru un filmas producentu esot jābūt līgumattiecībām. Otrkārt, prezumpcijas normai jābūt atspēkojamai. Treškārt, tai jāparedz neatsaucamas tiesības uz atbildību Direktīvas 92/100 4. panta izpratnē.

62. Tiesas sēdē prasītājs pamata lietā minēja papildu apsvērumus par iemesliem, kādēļ tikai Direktīvā 92/100 esot iekļautas normas par prezumpciju. Esot bijis nepieciešams šīs normas paredzēt īpaši Direktīvā 92/100, jo pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a pants neesot piemērojams nomas un patapinājuma tiesībām.

63. Turpretim *atbildētājs pamata lietā, Austrijas valdība* un *Komisija* uzskata, ka tāds tiesiskais regulējums kā *UrhG* 38. panta 1. punkta pirmais teikums ir saderīgs ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm.

64. *Atbildētājs pamata lietā* uzskata, ka iesniedzējtiesas minētie Savienības tiesību noteikumi, kas paredz autortiesības galvenajam režisoram, ir attiecīgi piemērojami tikai jomās, ko reglamentē katra konkrētā direktīva. Tos nevarot interpretēt kā vispārēju jaunrades principa iemiesojumu.

65. Pakārtoti, viņš norāda, ka valsts tiesību normas, atbilstoši kurām tiekot prezumēts, ka galvenais režisors izmantošanas tiesības nodod filmas producentam, esot saderīgas ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm.

66. Savienības tiesībās nav ietvertas norādes par šādām tiesību normām, kas būtu pielīdzināmas Direktīvas 92/100 3. panta 4. un 5. punktam, jo Direktīvā 2006/116 tādas neesot paredzētas.

67. *Austrijas valdība* uzskata, ka iesniedzējtiesas minētie Savienības tiesību noteikumi neietver norādes par to, ka iesniedzējtiesas minētās izmantošanas tiesības būtu sākotnēji jāpiešķir filmas autoram. Proti, tie autorības un sākotnējās tiesību iegūšanas jautājumus nereglamentējot galīgi.

68. Pirmkārt, šis viedoklis atbilstot Komisijas 2002. gada 6. decembra ziņojumam par kinematogrāfisko un audiovizuālo darbu autorības jautājumiem. Atbilstoši tam dalībvalstis varot balstīties uz pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. un 3. punktu. Saskaņā ar attiecīgās konvencijas 14.a panta 2. punkta a) apakšpunktu līgumslēdzējām pusēm tomēr esot tiesības noteikt personas, kurām pieder autortiesības uz kinematogrāfisku darbu.

69. Otrkārt, apstākļi, ka Savienības likumdevējs Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punktā attiecībā uz autora definīciju nav norādījis, ka tā ir piemērojama tikai "šajā direktīvā", neesot obligāti jāskaidro tādējādi, ka ar to esot notikusi saskaņošana, kas pārsniedz aizsardzības termiņu jomu. Proti, autora definīcijas piemērošana tikai Direktīvas 2006/116 vajadzībām izrietot no tā, ka kinematogrāfiska darba autora noteikšana esot vajadzīga aizsardzības termiņa aprēķināšanai.

8 — Tiesas 2009. gada 16. jūlija spriedums lietā C-5/08 *Infopaq International* (Krājums, I-6569. lpp.).

70. Treškārt, Direktīvas 2006/116 1. panta 4. punkts attiecoties uz gadījumiem, kad dalībvalsts paredz īpašus autortiesību noteikumus attiecībā uz kolektīviem darbiem vai juridiskām personām kā tiesību subjektiem. Tādējādi tiek atzīta iespēja dalībvalstīm šādos gadījumos paredzēt īpašus noteikumus autorības noteikšanai. Būtu paradoksāli to nepieļaut attiecībā uz kinematogrāfiskiem darbiem, kaut gan to gadījumā ir liela praktiska nepieciešamība, lai tiesības būtu koncentrētas filmas producenta rokās.

71. Pakārtoti, Austrijas valdība norāda, ka valsts noteikumi, kas paredzot prezumpcijas tiesisko regulējumu attiecībā uz izmantošanas tiesību nodošanu filmas producentam, esot saderīgi ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm. Iesniedzējtiesas minētie Savienības tiesību akti nereglamentējot šādu prezumpciju izsmeloši. Direktīva 2006/116 tās preambulas 5. apsvērumā norāda uz pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. un 3. punktu, kas esot pamats atšķirīgām normām saistībā ar prezumētu tiesību nodošanu. To neesot izmainījusi arī Direktīva 2001/29.

72. Turklāt tikai Direktīvas 92/100 kontekstā ir noteiktas papildu norādes par prezumpcijas noteikumiem, piemēram, ka esot jāparedz tiesības uz atlīdzību. Tādēļ citās jomās nepastāvot atbilstošas Savienības tiesībās ietvertas norādes.

73. Tiesas sēdē Austrijas valdība vēl ir norādījusi, ka *UrhG* 38. panta 1. punkts neliedz panākt atšķirīgu vienošanos starp filmas producentu un filmas autoru. Tādējādi filmas producenti un filmas autori varētu vienoties par to, ka ekskluzīvās tiesības piederētu filmas autoram.

74. Komisija, pirmkārt, norāda, ka Direktīva 92/100 nav piemērojama. Tādēļ tiesiskais regulējums attiecībā uz kinematogrāfiska darba autora noteikšanu, kas ietverts šīs direktīvas 2. panta 2. punktā, neesot svarīgs, jo tas esot pieņemts tikai šīs direktīvas vajadzībām. Ciktāl Direktīva 2006/115 šajā ziņā ir neskaidrāka par Direktīvu 92/100, esot jāņem vērā, ka Direktīva 92/100 ir kodificēta Direktīvā 2006/115 un tam nebija jārada būtiskas izmaiņas tiesību aktā.

75. Otrkārt, Direktīvā 93/83 neesot ietvertas norādes, ka kinematogrāfiska darba galvenajam režisoram sākotnēji tiekot piešķirtas saskaņotas autortiesības. Tajā esot ietvertas tikai atsaucē normās uz materiāli tiesisko regulējumu, kas esot jāņem vērā, izziņojot darbu pa satelītu un retranslējot pa kabeļiem.

76. Vispirms šīs direktīvas 2. pants gan paredzot, ka autoriem un tādējādi saskaņā ar tās 1. panta 5. punktu arī galvenajam režisoram ir ekskluzīvās tiesības ļaut izziņot kinematogrāfisku darbu pa satelītu. Tomēr tajā neesot skaidras norādes, vai šo ekskluzivitātes nosacījumu var paredzēt, izmantojot autortiesības vai kādas citas ekskluzīvās tiesības.

77. Turklāt Direktīvas 93/83 8. panta 1. punkts tikai paredzot dalībvalstīm pienākumu nodrošināt, lai saistībā ar pārrobežu retranslāciju pa kabeļiem tiktu ievērotas “piemērojamās autortiesības un blakustiesības”. Tas izrietot arī no tās preambulas 27. apsvēruma, kas norādot uz piemērojamām autortiesību un blakustiesību normām. Arī direktīvas 4. pantā saistībā ar piemērojamo materiālo aizsardzības tiesību definīciju esot izmantota atauce uz atbilstošiem Direktīvas 92/100 noteikumiem.

78. Šajā sakarā Komisija arī norāda, ka Direktīvas 93/83 pieņemšanas brīdī atbilstošās autoru materiālās autortiesības vēl neesot bijušas reglamentētas Savienības tiesībās, bet gan pārstrādātās Bernes konvencijas 11.a–14.a pantā. Šobrīd Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punktā esot pilnīgi noteiktas izziņošanas tiesības, kas ietverot arī atklātus raidījumus caur satelītu Direktīvas 93/83 1. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Tādēļ jautājums par to, vai galvenajam režisoram piederot attiecīgas tiesības, izrietot tikai no Direktīvas 2001/29, nevis no Direktīvas 93/83.

79. Treškārt, tiesisko regulējumu par kinematogrāfiska darba autora noteikšanu Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punktā nevarot interpretēt tādējādi, ka tas nozīmē kinematogrāfiska darba autora saskaņošanu visā autortiesību *acquis*. Šis tiesiskais regulējums attiecoties tikai uz jautājumu par aizsardzības termiņiem. Ņemot vērā lielo kinematogrāfiska darba iespējamo autoru skaitu, ar autora nāvi saistītās aizsardzības termiņa normas gadījumā esot jānosaka, kuri ir iespējamie autori.

80. Ceturtkārt, Direktīva 2001/29 gan attiecoties uz tiesībām, kas ir strīda priekšmets šajā lietā. Tomēr tās 2. un 3. pants, kā arī 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts esot neviennozīmīgi, jo tie nenosakot, kurš ir autors un konkrēto tiesību subjekts. Neesot nekāda pamata tos saistīt ar definīcijām, kas sniegtas Direktīvas 92/100 2. panta 2. punktā, Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punktā un Direktīvas 93/83 1. panta 5. punktā. Direktīvas 2001/29 1. panta 2. punkts, atbilstoši kuram šīs direktīvas netiekot skartas, izsmeltoši reglamentējot saistību ar tām.

81. Noslēgumā Komisija norāda, ka šie apsvērumi atbilstot Komisijas apsvērumiem, kurus tā sniegusi savā 2002. gada 6. decembra ziņojumā par kinematogrāfisko un audiovizuālo darbu autorības jautājumiem, kurā tā ir secinājusi, ka Savienības tiesību akti neesot pilnībā saskaņojuši kinematogrāfisko un audiovizuālo darbu autorības jēdzienu.

B – Juridiskais vērtējums

82. Iesniedzējtiesa mums vispirms vaicā, vai tās minētie Savienības tiesību noteikumi jau sākotnēji liek noteiktas ekskluzīvas izmantošanas tiesības piešķirt kinematogrāfiska darba galvenajam režisoram. Ja uz šo jautājumu jāatbild apstiprinoši, tā vēlētos arī uzzināt, vai un kādu nosacījumu gadījumā ar šīm tiesību normām ir saderīga situācija, kad valsts tiesiskais regulējums prezumē šo izmantošanas tiesību nodošanu filmas producentam.

83. Iesniedzējtiesas jautājumus es izskatīšu sekojoši – vispirms es izvērtēšu, vai šajā lietā piemērojamos Savienības tiesību noteikumos filmas galvenais režisors ir uzskatāms par kinematogrāfiska darba autoru (1). Tā kā uz to ir jāatbild apstiprinoši, es tālāk analizēšu, vai Savienības tiesības obligāti prasa sākotnēji piešķirt attiecīgās ekskluzīvās tiesības galvenajam režisoram kā filmas autoram (2). Manuprāt, tas gan tā nav; dalībvalstij, kas galvenajam režisoram kā filmas autoram sākotnēji nepiešķir attiecīgās ekskluzīvās tiesības, tomēr jāievēro noteiktas norādes (3). Noslēgumā es analizēšu, kādu nosacījumu gadījumā tāds valsts tiesiskais regulējums kā *UrhG* 38. panta 1. punkta pirmais teikums ir saderīgs ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm (4).

1) Par kinematogrāfiska darba galvenā režisora autorību

84. Vispirms rodas jautājums, vai attiecībā uz šajā lietā skartajām ekskluzīvajām tiesībām filmas galvenais režisors ir uzskatāms par kinematogrāfiska darba autoru. Šajā sakarā jānošķir ekskluzīvās tiesības, kas reglamentētas Direktīvā 93/83, un ekskluzīvās tiesības, kas reglamentētas Direktīvā 2001/29.

a) Par Direktīvu 93/83

85. Iesniedzējtiesa cita starpā ir atsaukusies uz tiesībām atklāti pārraidīt kinematogrāfisku darbu caur satelītu. Saskaņā ar Direktīvas 93/83 2. pantu šādas tiesības ir kinematogrāfiska darba autoram vai autoriem. Tas, kurš ir autors šā noteikuma izpratnē, izriet no attiecīgās direktīvas 1. panta 5. punkta. Atbilstoši tam šajā direktīvā kinematogrāfiska vai audiovizuāla darba galvenais režisors ir atzīts par tā autoru vai par kādu no tā autoriem, turklāt dalībvalstis var paredzēt, ka citus atzīst par viņa līdzautoriem.

b) Par Direktīvu 2006/116 un Direktīvu 2001/29

86. Ciktāl iesniedzējtiesa atsauca uz reproducēšanas tiesībām un tiesībām uz izziņošanu, tostarp publiskošanu, tās ir reglamentētas Direktīvas 2001/29 2. un 3. pantā. Tie paredz, ka šīs tiesības pieder autoriem. Tomēr Direktīvā 2001/29 netiek definēts pats autora jēdziens.

87. Šajā sakarā rodas jautājums, vai Direktīvas 2001/29 2. un 3. panta kontekstā var izmantot filmas autora definīciju, kas sniegta Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punktā. Atbilstoši tam kinematogrāfiska vai audiovizuāla darba galvenais režisors katrā ziņā tiek uzskatīts par tā autoru, turklāt dalībvalstis var brīvi noteikt citus līdzautorus.

88. Šo definīciju varētu izmantot, ja, pirmkārt, Direktīva 2001/29 ļauj izmantot atsauci uz citām direktīvām autortiesību jomā un, otrkārt, ja Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punktā ir ietverta autora definīcija, kuras piemērošanas joma ir plašāka, pārsniedzot šīs direktīvas ietvarus, un līdz ar to ir izmantojama arī Direktīvā 2001/29.

89. Manuprāt, šie abi nosacījumi ir izpildīti.

90. Pirmkārt, Direktīva 2001/29 ļauj izmantot atsauci uz pārējām direktīvām autortiesību jomā.

91. Tas izriet no minētās direktīvas preambulas 20. apsvēruma. Atbilstoši tam Direktīvas 2001/29 pamatā ir principi un noteikumi, kas jau paredzēti attiecīgajās direktīvās. Šajā sakarā it īpaši tiek minēta Direktīva 2006/116. Tādējādi ir skaidri paredzēta saikne ar Direktīvas 2006/116 noteikumiem.

92. Pretēji Austrijas valdības un Komisijas viedoklim, no Direktīvas 2001/29 1. panta 2. punkta nevar izdarīt pretējus secinājumus. Ciktāl tajā ir noteikts, ka Direktīva 2001/29 neskar un nekādi neietekmē it īpaši Direktīvas 2006/116 noteikumus, tas nenozīmē, ka nevar izmantot šajās direktīvās ietvertos principus un noteikumus. Tas tikai nozīmē, ka Direktīvas 2001/29 noteikumus nedrīkst interpretēt tādējādi, ka tie izslēdz Direktīvas 2006/116 noteikumus.

93. Otrkārt, Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punktā ir ietverta definīcija, kas ir piemērojama arī Direktīvas 2001/29 2. un 3. pantā.

94. Tam par labu katrā ziņā liecina šā noteikuma formulējums. Atšķirībā no pārējām līdzīgām definīcijām, kas ietvertas Direktīvas 92/100 2. panta 2. punktā⁹ un Direktīvas 93/83 1. panta 5. punktā, Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punktā nav paredzēts, ka tajā ietvertā filmas autora definīcija ir piemērojama tikai šajā direktīvā.

95. Turklāt par to liecina arī noteikuma sistēmiskais kopsakars. Proti, pretēji Austrijas valdības un Komisijas viedoklim Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punktā ietverto filmas autora definīciju nevar attiecināt tikai uz šo direktīvu, jo tādējādi tiktu būtiski ierobežota šā noteikuma praktiskā iedarbība. Proti, pretēji Komisijas un Austrijas valdības sniegtajiem argumentiem, filmas autora definīcija direktīvas 2. panta 1. punktā neietekmē direktīvas 2. panta 2. punktā noteiktā aizsardzības termiņa ilgumu un sākumu¹⁰. Saskaņā ar Direktīvas 2006/116 2. panta 2. punktu aizsardzības termiņš sākas

9 — Direktīvas 92/100 aktuālās versijas 2. panta 2. punktā definīcija gan nav skaidri ierobežota, attiecinot to tikai uz šīs direktīvas mērķiem. Tomēr Komisija pamatoti norāda, ka aktuālā versija, tātad Direktīva 2006/115, ir tikai Direktīvas 92/100 oficiāla kodifikācija. Direktīvas 92/100 2. panta 2. punktā, kas citādi ir formulēts tāpat kā Direktīvas 2006/115 2. panta 2. punkts, bija ietverts atbilstošs definīcijas ierobežojums, attiecinot to tikai uz konkrēto direktīvu. Ņemot vērā, ka oficiāla kodifikācija negroza aizstātā tiesību akta saturu (skat. 1994. gada 20. decembra Iestāžu nolīgumu par paātrināto procedūru juridisko tekstu oficiālai kodifikācijai, OV 1996, C 102, 2. lpp., 1. punkts), Direktīvas 2006/115 2. panta 2. punktā tātad ir jāpieļauj atbilstošais ierobežojums.

10 — Skat. Juranek, J., *Die Richtlinie der Europäischen Union zur Harmonisierung der Schutzfristen im Urheber- und Leistungsschutzrecht*, Manca, 1994, 34. un 35. lpp., kurš norāda, ka Direktīvas 2006/116 2. panta 1. un 2. punktā ir nošķirti autorības jautājums un aizsardzības termiņa piesaistes faktors.

brīdī, kad mirusi pēdējā no izsmeloši definētas personu grupas personām. Šīs personas ir galvenais režisors, scenārija autors, dialogu autors un tās mūzikas komponists, kura īpaši sacerēta izmantošanai kinematogrāfiskajā vai audiovizuālajā darbā, neatkarīgi no tā, vai šīs personas ir kinematogrāfiskā darba autori.

96. Turklāt par pretējo neliecina arī Direktīvas 2006/116 rašanās vēsture. Pēc tam, kad Komisijas pirmajā Direktīvas 2006/116 projektā, ko tā iesniedza 1992. gada 23. martā, vēl nebija iekļauts tiesiskais regulējums par filmas autorību¹¹, Eiropas Parlaments mudināja arī šajā ziņā veikt saskaņošanu¹². Eiropas Parlamenta ierosinātie grozījumi paredzēja visu kinematogrāfiska darba intelektuālo autoru līdzautorības sistēmu, konkrēti nosaucot šos veidotājus direktīvas tekstā¹³. Tomēr turpmākās likumdošanas procedūras gaitā izrādījās, ka šādu visu attiecīgo darba veidotāju sarakstu nevar izveidot¹⁴. Tādēļ Komisijas 1993. gada 30. janvāra grozītais priekšlikums direktīvai aprobežojās tikai ar vēlāk Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punktā pārņemto, nedaudz valodas ziņā grozīto formulējumu, ka galveno režisoru uzskata par vienu no kinematogrāfiska darba autoriem un dalībvalstīm pārējā ziņā ir rīcības brīvība¹⁵. Tādējādi gan ir taisnība, ka Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punktā nav galīgi reglamentēts, kurš ir kinematogrāfiska darba autors, tomēr no tā pilnīgi noteikti izriet obligāta norāde, ka galvenais režisors katrā ziņā ir uzskatāms par kinematogrāfiska darba autoru. Šādu interpretāciju apstiprina Komisijas 2002. gada 6. decembra ziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par kinematogrāfisku vai audiovizuālu darbu autorības jautājumu Kopienā. Tajā Komisija ir skaidri secinājusi, ka Direktīva 2006/116 principā ir noteikusi galveno režisoru par kinematogrāfiska darba autoru un tādējādi ir veikusi daļēju autorības jēdziena saskaņošanu¹⁶.

97. Šajā sakarā tikai papildus ir jānorāda, ka Direktīvā 2006/116 ir ietverti arī citi noteikumi, kuru piemērošanas joma pārsniedz aizsardzības termiņa noteikšanu. Piemēram, jautājumā, kad fotogrāfijas ir uzskatāmas par aizsargājamiem darbiem Direktīvas 2001/29 izpratnē, var izmantot Direktīvas 2006/116 6. pantu¹⁷.

98. Tādējādi no Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punkta izriet, ka galvenais režisors ir uzskatāms par filmas autoru Direktīvas 2001/29 2. un 3. panta izpratnē.

c) Starpsecinājumi

99. Starpsecinājumā ir jānorāda, ka attiecībā uz ekskluzīvajām tiesībām, kas reglamentētas Direktīvas 93/83 2. pantā un Direktīvas 2001/29 2. un 3. pantā, galvenais režisors katrā ziņā ir uzskatāms arī par filmas autoru.

2) Vai ekskluzīvās izmantošanas tiesības sākotnēji jāpiešķir galvenajam režisoram kā filmas autoram?

100. Tagad es analizēšu jautājumu, vai no piemērojamiem Savienības tiesību noteikumiem izriet obligāta norāde dalībvalstīm atbilstošās ekskluzīvās izmantošanas tiesības sākotnēji paredzēt galvenajam režisoram kā kinematogrāfiska darba autoram.

11 — COM(92) 33, galīgā redakcija – SYN 395, OV C 92, 6. lpp.; šajā ziņā skat. von Lewinski, S., “Der EG-Richtlinienvorschlag zur Harmonisierung der Schutzdauer im Urheber- und Leistungsschutzrecht”, *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht Internationaler Teil*, 1992, 724., 730. lpp.

12 — Konkrēti par priekšvēsturi: Dworkin, G., “Autorship of Films and the European Commission Proposals for Harmonising the Term of Copyright”, *5 European Intellectual Property Review*, 1993, 151., 154. lpp.; Juranek, J., *Harmonisierung der urheberrechtlichen Schutzfristen in der EU*, Manca, 1994, 33. lpp.

13 — Skat. normatīvo rezolūciju A-3-0348/92, OV C 337, 209. lpp.

14 — Par priekšvēsturi skat. vēlreiz Dworkin, G. (minēts 12. zemsvitras piezīmē), 154. lpp.; Juranek, J. (minēts 12. zemsvitras piezīmē), 33. un 34. lpp.

15 — COM(92) 602, galīgā redakcija – SYN 395, OV C 27, 7. lpp., it īpaši priekšlikuma par grozījumiem 1.a panta 2. punkts.

16 — COM(2002) 691, galīgā redakcija, 8. un 9. lpp.

17 — Skat. manu 2011. gada 12. aprīļa secinājumu, kas sniegti vēl izskatāmajā lietā C-145/10 *Painer*, 119.–123. punktu.

101. Šajā sakarā vispirms jānorāda, ka iesniedzējtiesas minētie noteikumi atbilstošās izmantošanas tiesības principā piešķir kinematogrāfiska darba autoram (a). Tomēr turpmākā gaitā jāņem vērā Direktīvas 2006/116 preambulas 5. apsvēruma, atbilstoši kuram šīs direktīvas noteikumi neskar pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunktu un 3. punktu. Tādējādi dalībvalstis saglabā tiesības paredzēt tādu tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram konkrētos apstākļos galvenais režisors nevar iebilst pret konkrētiem filmas izmantošanas veidiem (b). Manuprāt, tas dod dalībvalstīm tiesības paredzēt tādu valsts tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram ekskluzīvās izmantošanas tiesības sākotnēji tiek piešķirtas filmas producentam (c), ja tiek ievērotas obligātās norādes, kas izriet no pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunkta un 3. punkta, kā arī no Savienības pamattiesību norādēm (d).

a) Principiāla ekskluzīvo izmantošanas tiesību piešķiršana filmas autoram

102. Sākumā jānorāda, ka galvenajam režisoram kā filmas autoram Direktīvas 93/83 2. panta un Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punkta izpratnē principā tiek piešķirtas šādas ekskluzīvās izmantošanas tiesības:

- saskaņā ar Direktīvas 93/83 2. pantu – tiesības atļaut atklāti pārraidīt kinematogrāfisku darbu caur satelītu;
- saskaņā ar Direktīvas 2001/29 2. pantu – tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu, īslaicīgu vai pastāvīgu sava kinematogrāfiskā darba reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji;
- saskaņā ar Direktīvas 2001/29 3. panta 1. punktu – tiesības atļaut vai aizliegt sava kinematogrāfiskā darba izziņošanu, izmantojot vadus vai neizmantojot tos, tajā skaitā savu darbu publiskošanu tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā.

b) Tiesības ierobežot filmas autora ekskluzīvās izmantošanas tiesības

103. Katrā ziņā Direktīvas 2006/116 preambulas 5. apsvēruma precīzē, ka šīs direktīvas noteikumi, tātad it īpaši arī noteikums par kinematogrāfiska darba autoru tās 2. panta 1. punktā, jāinterpretē tādējādi, ka tie neskar pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunkta un 3. punkta piemērošanu, ko īsteno dalībvalstis.

104. Pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts īpašs tiesiskais regulējums gadījumam, ja persona sakarā ar tās ieguldījumu kinematogrāfiska darba tapšanā tiek atzīta par šā kinematogrāfiskā darba autoru. Ja šāda persona ir līgumā uzņēmusies saistības dot šādu ieguldījumu, tai, neskatoties uz autorību, principā nevajadzētu būt iespējai iebilst pret kinematogrāfiska darba izmantošanu, it īpaši reproducēšanas un izziņošanas veidā¹⁸. Pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 3. punktā gan ir paredzēts, ka šāds tiesiskais regulējums principā nav piemērojams kinematogrāfiska darba galvenajam režisoram. Tomēr pārstrādātās Bernes konvencijas līgumslēdzēja valstis šo normu var piemērot arī viņam.

105. Šā tiesiskā regulējuma, kas ietverts pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunktā un 3. punktā, mērķis ir ļaut filmas producentam izmantot filmu arī tad, ja viņš ar personām, kas piedalās kinematogrāfiska darba tapšanā, nav noslēdzis skaidru vienošanos par tām

18 — Tā tas ir saskaņā ar 14.a panta 2. punkta b) un d) apakšpunktu, ja vien līgumā, kurā šīs personas ir apņēmušas dot savu ieguldījumu, nav pretēju vai īpašu noteikumu. Šajā ziņā skat. šo secinājumu 126. punktu.

piejerošo tiesību pārņemšanu vai izmantošanu¹⁹. Tādējādi tiek ņemts vērā, ka filmām ir divējāds raksturs. No vienas puses, tās ir intelektuālās jaunrades rezultāts un paredz intelektuālus jaunrades darbus. No otras puses, tās ir dārgi rūpnieciski ražojumi. Tiesiskajiem regulējumiem, kas ietverti pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunktā un 3. punktā, ir jānovērš iespēja, ka lielais attiecīgo autoru un autortiesību skaits ietekmē filmas izmantošanas iespējas.

106. Proti, ja filmas izmantošana paredzētu, ka no katra individuālā attiecīgā autora ir jāsaņem piekrišana, tas apdraudētu filmas tirdzniecības tiesisko drošību un nelabvēlīgi ietekmētu ne tikai filmas producenta, bet galu galā arī citu ieinteresēto personu situāciju. Turklāt jāņem vērā, ka, ja nevar tikt piešķirts atbilstīgs nodrošinājums, tad varētu tikt apgrūtināta arī filmas uzņemšanas finansēšana.

107. Šī ideja, kas ietverta Direktīvas 2006/116 preambulas 5. apsvērumā, ir jāņem vērā kontekstā ar reproducēšanas tiesībām, kas izriet no Direktīvas 2001/29 2. panta, un tiesībām uz izziņošanu, kas izriet no Direktīvas 2001/29 3. panta. Proti, tās veido kontekstu ar Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punktā ietverto filmas autora definīciju.

108. Tās ir piemērojamas arī Direktīvas 93/83 4. pantā reglamentētajām tiesībām uz atklātu apraidi caur satelītu. Šajā direktīvā gan nav neviena apsvērums, kas precīzi atbilst Direktīvas 2006/116 preambulas 5. apsvērumam.

109. Tomēr to, ka iepriekš minētā ideja jāņem vērā, apstiprina, pirmkārt, Direktīvas 93/83 preambulas 35. apsvērums, atbilstoši kuram dalībvalstīm tiek piešķirta rīcības brīvība papildināt vispārējos noteikumus, kas vajadzīgi šīs direktīvas mērķu sasniegšanai, pieņemot savas valsts normatīvos un administratīvos aktus, ar nosacījumu, ka tie nav pretrunā šīs direktīvas mērķiem un ir saderīgi ar Savienības tiesību aktiem. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, šāda rīcības brīvība varētu it īpaši attiekties uz valsts noteikumu pieņemšanu, kādi tie paredzēti pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunktā un 3. punktā. Proti, to mērķis nodrošināt filmas producentam filmas izmantošanu, ja viņš ar kinematogrāfiska darba veidošanā iesaistītām personām nav noslēdzis vienošanos par autortiesībām, kas rodas sakarā ar viņa piedalīšanos kinematogrāfiska darba tapšanā, ir saderīgs ar Direktīvas 93/83 mērķiem. Par to, ka Direktīvai 93/83 šī ideja principā nav sveša, liecina tās 4. pants un tās preambulas 25. un 26. apsvērums, kas atsaucas uz līdzīgiem tiesiskiem regulējumiem Direktīvā 92/100, kas tomēr attiecas tikai uz izpildītāju un skaņu ierakstu producentu blakustiesībām.

110. Otrkārt, jānorāda, ka Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punktā Savienības likumdevējs ir pieņēmis normu par galvenā režisora autorību, kas ir piemērojama visā Savienības *acquis* autortiesību jomā, kas hronoloģiski ir pieņemti pēc Direktīvas 93/83 noteikumiem. Manuprāt, arī no tā var secināt, ka atsauce uz pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunktu un 3. punktu preambulas 5. apsvērumā ir piemērojama visiem gadījumiem, kas attiecas uz galvenā režisora kā filmas autora ekskluzīvajām tiesībām.

c) Par ekskluzīvo izmantošanas tiesību filmas producentam sākotnējās piešķiršanas pieņemamību

111. Prasītājs pamata lietā uzskata, ka ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm ir saderīgs tikai tāds valsts tiesiskais regulējums, kas noteic, ka attiecīgās ekskluzīvās izmantošanas tiesības sākotnēji tiek piešķirtas filmas autoram. Tādēļ ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm saderīgs varot būt tikai tāds valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram šo tiesību nodošana filmas producentam vai kompetences piešķiršana viņam izmantot šīs tiesības tiekot prezumēta.

19 — Katzenberger, P., "Urheberrechtsverträge im Internationalen Privatrecht und Konventionsrecht", Beier et al. (izd.), *Urhebervertragsrecht – Festgabe für Gerhard Schricker zum 65. Geburtstag*, Beck, 1995, 225., 237. lpp.; Nordemann, W./Vinck, K./Hertin, P. W./Meyer, G., *International Copyright and Neighboring Rights Law: commentary with special emphasis on the European Community*, VCH, 1990, 14. un 14.a pants, 10. punkts.

112. Šādam viedoklim nevar piekrist.

113. Pirmkārt, pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunkts un 3. punkts ir formulēti pietiekami plaši, lai attiektos arī uz tādu valsts tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram ekskluzīvās izmantošanas tiesības sākotnēji pieder nevis galvenajam režisoram, bet gan tikai filmas producentam. Proti, pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 3. punktā saistībā ar 2. punkta b) apakšpunktu ir paredzēts, ka šīs konvencijas dalībvalsts var pieņemt tādu tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram galvenais režisors nav tiesīgs iebilst pret [darba] reproducēšanu un izziņošanu. Manuprāt, šāds formulējums attiecas ne tikai uz tādu tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram šīs tiesības sākotnēji pieder filmas autoram un pēc tam tiek prezumēta to nodošana filmas producentam, bet arī uz tādu tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram šīs tiesības sākotnēji pieder filmas producentam.

114. Otrkārt, atkarībā no valsts tiesību sistēmas noteikumiem šāda pieeja var būt piemērota, lai sasniegtu mērķi, ko izvirza pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b) un d) apakšpunkts un 3. punkts. Ja ekskluzīvās izmantošanas tiesības sākotnēji pieder filmas autoram, tās atkarībā no valsts tiesību sistēmas noteikumiem var būt pakļautas riskam tikt iepriekš nodotām citām personām. Šādā gadījumā ar tiesību nodošanas filmas producentam prezumpciju ir nepietiekami, lai novērstu risku, ka tiesību izmantošana tiek bloķēta.

d) Starpsecinājumi

115. Starpsecinājumā ir jānorāda, ka filmas reproducēšanas, izziņošanas, tostarp publiskošanas, kā arī atklātas apraides caur satelītu ekskluzīvās izmantošanas tiesības principā ir piešķirtas galvenajam režisoram kā kinematogrāfiska darba autoram, kā arī vajadzības gadījumā citiem filmas autoriem. Neskatoties uz šo principiālo tiesību piešķiršanu, dalībvalsts var pieņemt tādu valsts tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram šīs ekskluzīvās izmantošanas tiesības sākotnēji pieder filmas producentam. Tomēr šāds tiesiskais regulējums ir pieļaujams tikai tad, ja dalībvalsts ievēro Savienības tiesībās paredzētos nosacījumus, kādiem jāatbilst šādam tiesiskam regulējumam. Turpmākā gaitā es analizēšu šos nosacījumus.

3) Par nosacījumiem ekskluzīvo izmantošanas tiesību sākotnējai piešķiršanai filmas producentam

116. Pat ja dalībvalsts var paredzēt tādu valsts tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram ekskluzīvās izmantošanas tiesības ekskluzīvi un sākotnēji pieder filmas producentam, tai tomēr jāievēro konkrēti nosacījumi. Pretēji prasītāja pamata lietā viedoklim, šajā kontekstā nevar veidot analogiju ar Direktīvas 2006/115 3. panta 4. un 5. punktu (a). No pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunkta un 3. punkta, kā arī no pamattiesībās ietvertajām norādēm tomēr izriet norādes, kas salīdzinājumā ar šīm tiesību normām gan nav tik noteiktas, tomēr būtībā ir līdzīgas (b).

a) Analogijas ar Direktīvas 2006/115 3. panta 4. un 5. punktu nepieņemamība

117. Prasītājs pamata lietā un Spānijas valdība uzskata, ka tādā lietā kā šī var pēc analogijas piemērot Direktīvas 2006/115 3. panta 4. un 5. punktā ietvertos nosacījumus. Saskaņā ar šiem noteikumiem dalībvalstis var paredzēt prezumpciju, atbilstoši kurai kinematogrāfiska darba autors, kurš ar filmas producentu noslēdz līgumu par filmas uzņemšanu, nodod savas nomas tiesības. Tomēr šajā gadījumā nosacījums ir tāds, ka, pirmkārt, līguma noteikumi neparedz neko citu un, otrkārt, autoram tiek piešķirtas neatsaucamas tiesības uz tainīgu atlīdzību atbilstoši Direktīvas 2006/115 5. pantam.

118. Šādam viedoklim nevar piekrist. Šajā lietā nevar izmantot analogiju ar Direktīvas 2006/115 3. panta 4. un 5. punktu.

119. Pirmkārt, nav neparedzētu noteikumu trūkumu.

120. Vispirms jānorāda, ka Komisijas 1993. gada 7. janvāra priekšlikuma (ar grozījumiem) Direktīvai 2006/116²⁰ 1.a panta 3. punktā bija skaidri paredzēta iespēja pieņemt prezumpcijas normu, atbilstoši kurai tiek prezumēts, ka filmas autori, kas līgumā uzņēmušies saistības veidot filmu, ir piekrituši savu darbu izmantošanai. Šajā noteikuma priekšlikumā bija tieša atsauce uz attiecīgu Direktīvas 92/100 [Direktīvas 2006/115] tiesību normu. Tomēr šo priekšlikuma elementu galu galā neizmantoja. Manuprāt, likumdevēja apzinātais lēmums neizmantojot atbilstošo Direktīvas 92/100 [Direktīvas 2006/115] normu, izslēdz jebkādu analogiju.

121. Manuprāt, tādā situācijā kā šī arī nevar runāt par noteikumu trūkumu. Dalībvalstīm, kuras grib ierobežot filmas autora ekskluzīvās izmantošanas tiesības, ir saistoši gan pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunkta un 3. punkta nosacījumi, gan pamattiesībās iestrādātās norādes. Šajā ziņā jau Savienības tiesību mērogā nevar runāt par noteikumu trūkumu. Turklāt jāņem vērā, ka autortiesību jomā līdztekus pastāv Savienības un dalībvalstu kompetence. Ja kāds jautājums nav reglamentēts Savienības tiesību mērogā, tad to reglamentēt ir kompetentas dalībvalstis. Tātad, ja Savienības tiesības klusē par kādu jautājumu, tad dalībvalstis ir aicinātas vajadzības gadījumā novērst attiecīgo noteikumu trūkumu un izvairīties no nesamērīguma²¹.

122. Otrkārt, jānorāda arī prasītāja pamata lietā iebildums, ka Tiesa spriedumā lietā *Infopaq*²² ir līdzīgi rīkojusies pēc analogijas. Konkrētajā lietā tika aplūkots jautājums par patstāvīga Savienības tiesību jēdziena interpretāciju, proti, aizsargājama darba jēdzienu Direktīvas 2001/29 izpratnē. Interpretējot šo patstāvīgo Savienības tiesību jēdzienu, kas nav definēts Direktīvā 2001/29 un kura definīcija šajā gadījumā neizrietēja arī no citām direktīvām, Tiesa ņēma vērā īpašu tiesisko regulējumu saturu, kuros attiecībā uz konkrētiem darbiem bija noteikti to autortiesību aizsardzības nosacījumi. Turpretim šajā lietā netiek aplūkots jautājums par patstāvīga Savienības tiesību jēdziena definīciju. Gluži pretēji, prasītāja pamata lietā priekšlikums ir piemērot Direktīvas 2006/115 noteikumus arī Direktīvas 2006/116 kontekstā, kaut gan tos apzināti neiekļāva pēdējā minētajā direktīvā.

123. Tādējādi jāsecina, ka tādā lietā kā šī nevar pēc analogijas piemērot Direktīvas 2006/115 3. panta 4. un 5. punkta noteikumus.

b) Par Savienības tiesībās ietvertajām norādēm

124. Kā jau minēts, no pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunkta un 3. punkta, ka arī no Hartas 17. panta izriet nosacījumi, kas dalībvalstīm jāņem vērā, ja tās filmas producentam grib piešķirt ekskluzīvās tiesības, kas principā pieder galvenajam režisoram kā filmas autoram. No šiem noteikumiem izriet šādi nosacījumi. Pirmkārt, šāda tiesību piešķiršana paredz, ka starp galveno režisoru kā filmas autoru un filmas producentu ir jābūt noslēgtam līgumam (i). Otrkārt, jābūt pieļaujāmām atkāpēm no noteikumiem (ii). Treškārt, filmas autoram piešķirtās īpašumtiesības paredz, ka viņa ekskluzīvo izmantošanas tiesību ierobežošanas gadījumā viņam tiek nodrošināta taisnīga atlīdzība (iii).

i) Līguma esamība

125. Saskaņā ar pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b) apakšpunktu nosacījums, lai ekskluzīvās izmantošanas tiesības tiktu piešķirtas filmas producentam, ir, lai galvenais režisors ar filmas producentu būtu noslēdzis līgumu, kurā viņš apņemas dot ieguldījumu kinematogrāfiska darba tapšanā.

20 — COM(92) 602, galīgā redakcija – SYN 395, OV C 27, 7. lpp.

21 — Jautājumā par Tiesas kompetenci attiecībā uz tiesību tālākveidošanu skat. it īpaši arī attiecībā uz Savienības tiesībās noteikto aizliegumu atteikties izskatīt lietu tikai Callies, C., "Grundlagen, Grenzen und Perspektiven des Europäischen Richterrechts", *Neue Juristische Wochenschrift*, 2005, 929., 932. lpp.

22 — Minēts 8. zemsvītras piezīmē.

ii) Pieeja saistībā ar atkāpēm no noteikumiem

126. Vēl ir jābūt iespējai līgumā panākt atkāpes no noteikumiem. Tas izriet no pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b) un d) apakšpunkta. Attiecīgās normas b) apakšpunktā ir noteikts, ka jābūt iespējai paredzēt citādus vai īpašus noteikumus, un d) punktā ir noteikts, ka ar to ir jāsaprot jebkuri ierobežojoši noteikumi, kas ietverti līgumā, kurā filmas autors ir apņēmis dot ieguldījumu kinematogrāfiska darba tapšanā.

iii) Tiesības uz taisnīgu atlīdzību

127. Visbeidzot, dalībvalstij, kura filmas producentam vēlas piešķirt ekskluzīvās tiesības, kas principā pieder galvenajam režisoram kā filmas autoram, ir jānodrošina, lai galvenais režisors kā kompensāciju par tiesību ierobežojumu saņem taisnīgu atlīdzību.

128. Pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunktā un 3. punktā gan nav paredzēts šāds nosacījums. Tomēr principā galvenajam režisoram kā filmas autoram piederošo ekskluzīvo tiesību piešķiršana filmas producentam ir īpašumtiesību aizskārums, ko pamattiesību jomā aizsargā Hartas 17. pants. Šāds tiesību aizskārums ir pamatots tikai tad, ja filmas autors kā kompensāciju saņem taisnīgu atlīdzību.

– Galvenā režisora kā filmas autora autortiesības kā pamattiesību aizsargātas īpašumtiesības

129. Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punktā un Direktīvas 93/83 1. panta 5. punktā atzīstot galveno režisoru par filmas autoru un tam principā piešķirot attiecīgas ekskluzīvas izmantošanas tiesības, Savienības tiesības viņam piešķir īpašumtiesības. Saskaņā ar Hartas 17. pantu tās ir aizsargātas un tās 2. pants tieši precīzē, ka īpašuma aizsardzība it īpaši attiecas arī uz intelektuālo īpašumu²³.

130. Pret to nevar iebilst, ka saskaņā ar pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunktu un 3. punktu dalībvalstis var paredzēt normu, atbilstoši kurai galvenais režisors kā filmas autors nevar iebilst pret filmas izmantošanu. Proti, Direktīvas 2006/116 preambulas 5. apsvērumā ietvertā selektīvā norāde liecina, ka ar to nebija paredzēts piešķirt dalībvalstīm kompetenci apšaubīt īpašumtiesību uz autortiesībām piešķiršanu kā tādu. Proti, Direktīvas 2006/116 preambulas 5. apsvērumā tikai tiek norādīts uz pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunktu un 3. punktu. Netiek norādīts uz 14.a panta 2. punkta a) apakšpunktu, atbilstoši kuram pārstrādātās Bernes konvencijas līgumslēdzēju pušu kompetencē ir noteikt autortiesību uz kinematogrāfisku darbu īpašnieku. Manuprāt, fakts, ka trūkst atsauces uz pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta a) apakšpunktu, skaidri liecina, ka dalībvalstīm jāņem vērā Savienības tiesību mērogā noteiktā galvenā režisora autorība. Tādējādi dalībvalstīm arī tās kompetences ietvaros, kas tām ir palikusi atbilstoši Direktīvas 2006/116 preambulas 5. apsvērumam saistībā ar pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunktu un 3. punktu, ir jāņem vērā galvenā režisora autorība, kas ir pamattiesību aizsargātas īpašumtiesības²⁴.

– Nosacījumi šo īpašumtiesību aizskāruma pamatojumam

131. Ja dalībvalsts izmanto kompetenci, kas tai piešķirta ar pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunktu un 3. punktu, un ierobežo filmas režisoram kā filmas autoram piederošās ekskluzīvās izmantošanas tiesības, tā aizskar galvenajam režisoram piederošās

23 — Skat. arī Direktīvas 2001/29 preambulas 9. apsvērumu, kurā tiek uzsvērts, ka intelektuālais īpašums ir uzskatāms par īpašuma neatņemamu sastāvdaļu.

24 — Par tiesiskā regulējuma rašanās vēsturi skat. Ricketson, S., *The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works: 1886 – 1986*, Kluwer, 1987, 10.26. un nākamais punkts.

īpašumtiesības. Šāds tiesību aizskārums ir pamatots tikai tad, ja tas atbilst prasībām, kas pamatojumam izvirzītas saskaņā ar Hartas 17. panta 1. punkta otro teikumu un 52. pantu.

132. Saskaņā ar Hartas 17. panta 1. punkta otro teikumu tiesību aizskārums katrā ziņā jānotiek sabiedrības interesēs. Atsaucoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, uz to var atbildēt apstiprinoši, ja principā galvenajam režisoram kā filmas autoram piederošās ekskluzīvās izmantošanas tiesības tiek piešķirtas filmas producentam ar mērķi nodrošināt iespēju filmas producentam efektīvi izmantot filmu.

133. Turklāt saskaņā ar 17. panta 1. punkta otro teikumu par zaudējumiem laikus jāizmaksā taisnīga kompensācija. Tādā lietā kā šī attiecīgais nosacījums izriet arī no Hartas 52. panta 1. punkta. Proti, ekskluzīvo izmantošanas tiesību piešķiršana filmas producentam, nenodrošinot taisnīgu kompensāciju, būtu nesamērīga rīcība un nodarītu kaitējumu pašu īpašumtiesību būtībai. Proti, neizmaksājot taisnīgu kompensāciju, pastāv risks, ka, piešķirot ekskluzīvās izmantošanas tiesības filmas producentam, jēgu zaudē galvenā režisora autorība, ko aizsargā pamattiesības²⁵.

iv) Starpsecinājumi

134. Starpsecinājumā ir jānorāda, ka dalībvalstis ir kompetentas piešķirt filmas producentam ekskluzīvās izmantošanas tiesības, kas pieder galvenajam režisoram kā filmas autoram, šādu nosacījumu gadījumā:

- starp galveno režisoru un filmas producentu jābūt noslēgtam līgumam, kurā galvenais režisors apņemas dot savu ieguldījumu kā režisors;
- jāpieļauj vienošanās par pretējo, atbilstoši kurām galvenais režisors sev rezervē ekskluzīvās izmantošanas tiesības vai šo tiesību izmantošanu;
- jānodrošina, ka filmas autoram tiek garantēta taisnīga kompensācija.

4) Par tāda valsts tiesiskā regulējuma kā *UrhG* 38. panta 1. punkta pirmais teikums saderību ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm

135. Balstoties uz iepriekš minētiem apsvērumiem, es tagad analizēšu iesniedzējtiesas šaubas par tāda valsts tiesiskā regulējuma kā *UrhG* 38. panta 1. punkts saderību ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm.

136. Ciktāl iesniedzējtiesa, pirmkārt, izsaka šaubas par šāda valsts noteikuma saderību ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm, jo tas tiek interpretēts kā sākotnēja un tieša izmantošanas tiesību piešķiršana tikai filmas producentam, šīs šaubas nav pamatotas. Proti, kā jau iepriekš raksturots, Savienības tiesībās ietvertās norādes obligāti nenoteic, ka ekskluzīvās izmantošanas tiesības sākotnēji un tieši būtu jāpiešķir filmas autoram. Tiktāl ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm ir saderīga ne tikai tāda valsts tiesību norma, atbilstoši kurai tiek prezumēts, ka galvenais režisors nodod filmas producentam viņam kā filmas autoram piederošās iepriekš minētās izmantošanas tiesības vai arī piešķir filmas producentam atbilstošas lietošanas tiesības, bet arī tāda tiesību norma, atbilstoši kurai ekskluzīvās izmantošanas tiesības sākotnēji pieder filmas producentam.

137. Galvenajam režisoram kā filmas autoram principā piešķirto izmantošanas tiesību ierobežošana gan nav starp tiem nosacījumiem, kas paredzēti Direktīvas 2006/115 3. panta 4. un 5. punktā. Tai tomēr jāizpilda būtībā līdzīgi nosacījumi.

25 — Tam par labu liecina arī Direktīvas 2001/29 preambulas 10. apsvērums, atbilstoši kuram autoram jāsaņem atbilstīga atlīdzība. Turklāt no Direktīvas 2006/116 preambulas 11. apsvēruma, Direktīvas 93/83 preambulas 24. apsvēruma un Direktīvas 2001/29 preambulas 9. apsvēruma izriet, ka šā mērķa sasniegšanai autortiesību jomā jābalstās uz augstu aizsardzības līmeni.

138. Pirmkārt, galvenajam režisoram jānoslēdz līgums ar filmas producentu, kurā viņš apņemas dot ieguldījumu kinematogrāfiska darba veidošanā.

139. Šķiet, ka tādā valsts noteikumā kā *UrhG* 38. panta 1. punkta pirmais teikums šāds nosacījums nav skaidri paredzēts. Tas tomēr varētu neietekmēt situāciju, jo galvenais režisors savu ieguldījumu parasti dod, pamatojoties uz tiešu vai katrā ziņā konkludentu līgumu. Ja notiktu grūti iedomājams, netipisks gadījums, kurā galvenais režisors nav noslēdzis līgumu ar filmas producentu, tad tāds valsts tiesiskais regulējums kā *UrhG* 38. panta 1. punkta pirmais teikums būtu saderīgs ar Savienības tiesībām tikai ar nosacījumu, ka to interpretē tādējādi, ka šādā gadījumā tas netiek piemērots.

140. Otrkārt, valsts tiesībām jāparedz iespēja noslēgt līgumiskas vienošanās par pretējo, atbilstoši kurām ekskluzīvās izmantošanas tiesības pieder nevis filmas producentam, bet gan filmas autoram.

141. Tāds valsts tiesiskais regulējums kā *UrhG* 38. panta 1. punkta pirmais teikums gan skaidri neparedz šādu iespēju. Tomēr šī iemesla dēļ tas obligāti nekļūst par nesaderīgu ar Savienības tiesībām. Proti, ja šai normai ir dispozitīvs raksturs un to līdz ar to var grozīt, līgumslēdzējas puses var no tās atkāpties. Tādēļ ar pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b) un d) apakšpunktā ietvertām norādēm ir saderīga tāda dispozitīva valsts tiesību norma, atbilstoši kurai izmantošanas tiesības vienošanās par pretējo gadījumā sākotnēji pieder filmas autoram, nevis filmas producentam. Līdzīgi ar šīm norādēm būtu saderīga tāda valsts tiesību norma, atbilstoši kurai izmantošanas tiesības gan sākotnēji pieder filmas producentam, tomēr pēc tam, pamatojoties uz vienošanos par pretējo, var tikt nodotas filmas autoram. Turpretim tāds valsts tiesiskais regulējums kā *UrhG* 38. panta 1. punkta pirmais teikums būtu nesaderīgs ar Savienības tiesībām, ja nepieļautu nekādas vienošanās par pretējo.

142. Treškārt, šādā gadījumā dalībvalstij jānodrošina, ka filmas autoram, kura īpašumtiesības uz autortiesībām tiek ierobežotas bez viņa piekrišanas, tiek nodrošināta taisnīga kompensācija.

143. Tāds valsts noteikums kā *UrhG* 38. panta 1. punkts neparedz taisnīgu kompensāciju. Šķiet, ka tiesības uz taisnīgu kompensāciju neizriet arī no citiem valsts tiesību noteikumiem. Austrijas valdība šajā sakarā norāda, ka tā uzskata, ka dalībvalstu kompetencē ir brīvi piešķirt ne tikai ekskluzīvās izmantošanas tiesības, bet arī to pamatā esošās īpašumtiesības. Šī iemesla dēļ, piešķirot ekskluzīvās izmantošanas tiesības filmas producentam, nav jāparedz nekāda taisnīga kompensācija filmas autoram.

144. Kā izriet no iepriekš minētiem apsvērumiem²⁶, manuprāt, šāda pieeja nav saderīga ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm. Proti, piešķirot galvenajam režisoram autorību uz kinematogrāfisku darbu, Savienības tiesību mērogā ir piešķirtas īpašumtiesības uz autortiesībām, kas dalībvalstīm jāņem vērā. Aizskarot šīs īpašumtiesības, jānodrošina, ka galvenais režisors kā filmas autors saņem taisnīgu kompensāciju.

VI – Par otrā prejudiciālā jautājuma otro daļu, kā arī trešo un ceturto prejudiciālo jautājumu

145. Iesniedzējtiesa šaubās arī par to, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā *UrhG* 38. panta 1. punkta otrais teikums ir saderīgs ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm. Tas paredz, ka autoram un filmas producentam katram pieder viena puse no likumā noteiktajām tiesībām saņemt atlīdzību, ciktāl tās nav neatsaucamas un filmas producers ar autoru nav vienojušies par ko citu. Atbilstoši iesniedzējtiesas sniegtajai informācijai šis tiesiskais regulējums it īpaši skar tā dēvēto tukšo kasešu atlīdzību, kas izriet no *UrhG* 42.b panta. Atbilstoši iesniedzējtiesas sniegtajai informācijai tās ir tiesības, kas izriet no Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta, kurām jānodrošina taisnīga atlīdzība par to, ka saskaņā ar valsts tiesībām noteiktā apjomā ir pieļaujama privāta kopēšana un ka tiek attiecīgi ierobežotas Direktīvas 2001/29 2. pantā noteiktās autora reproducēšanas tiesības.

26 — Skat. šo secinājumu 127.–133. punktu.

146. Šajā sakarā iesniedzējtiesa uzdod otrā prejudiciālā jautājuma otro daļu, kā arī trešo un ceturto prejudiciālo jautājumu.

147. Iesniedzējtiesa vispirms vaicā, vai Savienības tiesības ļauj kinematogrāfiska darba galvenajam režisoram kā filmas autoram sākotnēji piešķirt likumā noteiktās tiesības 38. panta 1. punkta otrā teikuma izpratnē un it īpaši tiesības uz tukšo kasešu atlīdzību. Ja uz to ir jāatbild apstiprinoši, iesniedzējtiesa vēl vēlas uzzināt, var ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm ir saderīgs tāds valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram tiek prezumēts, ka likumā noteiktās tiesības ir nodotas filmas producentam. Tālāk tā jautā, vai šādai prezumpcijai ir piemērojami nosacījumi, kas izriet no Direktīvas 92/100 3. panta 4. un 5. punkta, kā arī 5. panta.

148. Visbeidzot, iesniedzējtiesa tieši jautā, vai tāds valsts tiesiskais regulējums kā *UrhG* 38. panta 1. punkta otrais teikums ir saderīgs ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm.

A – Galvenie lietas dalībnieku argumenti

149. Prasītājs pamata lietā un Spānijas valdība uzskata, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā *UrhG* 38. panta 1. punkta otrais teikums nav saderīgs ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm.

150. Prasītājs pamata lietā un Spānijas valdība norāda, ka tiesībām Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta a) un b) apakšpunkta izpratnē jāpieder galvenajam režisoram kā filmas autoram. Prasītājs pamata lietā argumentē, ka tas gandrīz pilnībā attiecoties arī uz tiesībām, ko dalībvalsts paredz attiecībā uz citiem lietošanas, kura pati par sevi ir brīva, gadījumiem. Tiktāl esot piemērojams Direktīvas 2006/116 2. panta 1. punktā reglamentētais jaunrades princips. Tomēr par šīm tiesībām varot panākt vienošanos līgumā.

151. Spānijas valdība uzskata, ka jau pati ekskluzīvo izmantošanas tiesību nodošanas prezumpcija nav saderīga ar Savienības tiesībām. Proti, tās mērķis esot atvieglot darījumus ar šīm tiesībām un tādējādi nodrošināt filmas producenta kā investora stāvokli. Attiecībā uz likumā noteiktām tiesībām uz taisnīgu atlīdzību šo ideju nevarot pieņemt. Proti, šādā gadījumā attiecīgo tiesību nodošana neatvieglot darījumus ar tiesībām uz filmu. Tādēļ no Savienības tiesību viedokļa neesot pieļaujama tiesību norma, atbilstoši kurai var prezumēt tiesību uz taisnīgu atlīdzību nodošanu filmas producentam.

152. Turpretim prasītājs pamata lietā uzskata par pieļaujamu prezumpcijas normas piemērošanu pēc analogijas ar Direktīvas 92/100 noteikumiem. Tomēr šajā sakarā esot jāņem vērā norādes, kas ietvertas Direktīvas 92/100 3. panta 4. un 5. punktā saistībā ar 5. pantu. Vispirms esot jābūt atspēkojamai prezumpcijai. Bez tam esot jābūt noslēgtam līgumam. Turklāt esot jābūt garantētai neatsaucamai taisnīgai atlīdzībai. Tāds valsts tiesiskais regulējums kā *UrhG* 38. panta 1. punkta otrais teikums neesot saderīgs ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm tādēļ, ka tajā neesot ievēroti šie nosacījumi. Vispirms jānorāda, ka galvenajam režisoram netiekot sākotnēji piešķirtas visas tiesības kopumā, bet gan tikai viena puse no šīm tiesībām. Otrās puses piešķiršana filmas producentam neesot formulēta kā prezumpcijas norma. Turklāt pretēji Savienības tiesībās ietvertām norādēm neesot paredzēta līguma slēgšana. Bez tam filmas autora tiesības esot noformulētas kā tādas, kas var tikt grozītas. Tomēr vienas puses piešķiršanu filmas producentam varot uzskatīt par pamatotu tādēļ, ka filmas producents kā pirmais filmas producents esot blakustiesību subjekts.

153. Atbildētājs pamata lietā un Austrijas valdība uzskata, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā *UrhG* 38. panta 1. punkta otrais teikums esot saderīgs ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm.

154. Atbildētājs pamata lietā uzskata, ka dalībvalstu kompetencē ietilpst noformulēt un ieviest atlīdzības normas. Tādēļ tām arī būtu jālemj, kam tās piešķir šīs tiesības. Iesniedzējtiesas minētie noteikumi attiecoties tikai uz ekskluzīvajām izmantošanas tiesībām, bet tie nereglamentējot likumā noteiktās tiesības uz atlīdzību. Tik un tā esot pieļaujami paredzēt prezumpciju, atbilstoši kurai tiek

prezumēta likumā noteikto tiesību uz atlīdzību nodošana filmas producentam. Pretējā gadījumā likumā noteiktās tiesības uz atlīdzību ekskluzīvi piederētu filmas autoram, kas būtu nekorekti. Ņemot vērā, ka tādā lietā kā šī neesot piemērojami Direktīvas 92/100 3. panta 4. un 5. punkta noteikumi un tādējādi neeksistējot nekādas Savienības tiesībās ietvertas norādes par filmas autoram piederošu tiesību nodošanu, dalībvalstīm ir pilnīga rīcības brīvība, formulējot šos noteikumus. Katrā ziņā Direktīvas 92/100 2. panta 5. un 6. punkta noteikumi neiestājas pret tādu valsts tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram filmas autors var brīvi rīkoties ar šīm tiesībām.

155. Austrijas valdība uzskata, ka galvenā režisora tiesības uz atlīdzību nevarot balstīt uz Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu. Proti, prezumpcijas norma neesot nekāda atkāpe no izmantošanas tiesībām vai šo tiesību ierobežojums. Katrā ziņā, piemērojot šo noteikumu likumā noteiktai prezumpcijai, esot jāņem vērā, ka atbilstoši šai tiesību normai vajadzīgā “taisnīgā atlīdzība” par personiskām vajadzībām veiktu reproducēšanu nav formulēta kā neatsaucama.

B – Juridiskais vērtējums

1) Sākotnējās piezīmes

156. Otrā prejudiciālā jautājuma otrā daļa, kā arī trešais un ceturtais prejudiciālais jautājums skar tāda valsts tiesiskā regulējuma kā *UrhG* 38. panta 1. punkta otrais teikums saderību ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm. Šis valsts noteikums reglamentē likumā noteiktās tiesības. Tas paredz, ka autoram un filmas producentam katram pieder viena puse no likumā noteiktajām tiesībām saņemt atlīdzību, ciktāl tās nav neatsaucamas un filmas producenti ar autoru nav vienojušies par ko citu.

157. No lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu izriet, ka pie likumā noteiktām tiesībām it īpaši pieder tā dēvētā tukšo kasešu atlīdzība. Tās ir tiesības, kas izriet no Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta, kurām jānodrošina autoram taisnīga atlīdzība par to, ka saskaņā ar valsts tiesībām noteiktā apjomā ir pieļaujama privāta kopēšana un ka tiek attiecīgi ierobežotas viņa reproducēšanas tiesības.

158. Turpinājumā es vispirms analizēšu, vai tāds noteikums kā *UrhG* 38. panta 1. punkta otrais teikums, ciktāl tas tiek piemērots tā dēvētai tukšo kasešu atlīdzībai, ir saderīgs ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm. Šajā sakarā es vispirms raksturošu, kādas Savienības tiesību norādes izriet no Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta (1). Pēc tam es izvērtēšu, vai tāds valsts tiesiskais regulējums kā *UrhG* 38. panta 1. punkta otrais teikums ir saderīgs ar šīm norādēm (2).

159. Līdztekus tukšo kasešu atlīdzības jautājumam iesniedzējtiesa uzdod savus jautājumus arī par pārējām likumā noteiktām tiesībām *UrhG* 38. panta 1. punkta otrā teikuma izpratnē. Tomēr tā sīkāk nenorāda, kas tās konkrēti ir par tiesībām, tādēļ nav skaidrs, kādas Savienības tiesībās ietvertās norādes ir piemērojamas šīm pārējām tiesībām. Šī iemesla dēļ es turpmākā gaitā neanalizēšu šīs konkrētāk nenosauktās likumā noteiktās tiesības.

2) Par taisnīgu atlīdzību atbilstoši Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktam

160. Saskaņā ar Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu dalībvalstis attiecībā uz privātu kopēšanu, ko veic privātpersonas personiskai lietošanai, var paredzēt ierobežojumus šīs direktīvas 2. pantā noteiktajām reproducēšanas tiesībām. Tomēr šajā gadījumā dalībvalstīm jānodrošina, ka attiecīgie tiesību subjekti par to saņem taisnīgu atlīdzību. Tādējādi saskaņā ar šo noteikumu dalībvalstīm ir rīcības brīvība paredzēt reproducēšanas tiesību ierobežojumu privātas kopēšanas gadījumā. Tomēr, ja tās paredz šādu ierobežojumu, tām jānodrošina, ka attiecīgie tiesību subjekti saņem taisnīgu atlīdzību. Šajā jautājumā dalībvalstis nebauda rīcības brīvību.

a) Kam ir tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību?

161. Tiesību subjekti, kuriem saskaņā ar Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu jāsaņem taisnīga atlīdzība, ir visas tās personas, kuru ekskluzīvās reproducēšanas tiesības, kas noteiktas Direktīvas 2001/29 2. pantā, ierobežo atļauja veikt kopēšanu personiskām vajadzībām bez tiesību subjekta piekrišanas. Šādas personas it īpaši ir:

- kinematogrāfiskā darba autors, ciktāl ir ierobežotas viņa ekskluzīvās darba reproducēšanas tiesības, kas izriet no Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkta, un
- filmu pirmo fiksāciju producenti, ciktāl ir ierobežotas viņa ekskluzīvās reproducēšanas tiesības attiecībā uz viņa uzņemto filmu oriģināliem un kopijām, kas izriet no Direktīvas 2001/29 2. panta d) punkta.

162. Tādā lietā kā šī rodas jautājums, vai attiecīgā persona Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē saistībā ar 2. panta a) punktu ir galvenais režisors vai filmas producenti. No vienas puses, kā jau iepriekš raksturots, galvenais režisors ir uzskatāms par kinematogrāfiska darba autoru²⁷. No otras puses, dalībvalsts ir izmantojusi Savienības tiesībās paredzēto kompetenci, lai principā galvenajam režisoram kā filmas autoram piederotās reproducēšanas tiesības piešķirtu filmas producentam²⁸.

163. Manuprāt, Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts un 2. panta a) punkts ir interpretējami tādējādi, ka tādā lietā kā šī taisnīga atlīdzība jāsaņem galvenajam režisoram kā filmas autoram. Proti, taisnīga atlīdzība šo tiesību normu izpratnē ir taisnīga kompensācija Hartas 17. panta 1. punkta otrā teikuma izpratnē, kurai jākompensē autoram viņa autortiesību ierobežojums. Kā jau iepriekš raksturots, dalībvalstu kompetence piešķirt filmas autoram [producentam] reproducēšanas tiesības, kas saskaņā ar pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunktu un 3. punktu principā pieder filmas autoram, neapstrīd autorības piešķiršanu galvenajam režisoram²⁹. Tādēļ tādā lietā kā šī jāņem vērā galvenais režisors kā filmas autors, pat ja dalībvalsts reproducēšanas tiesības ir piešķirusi filmas producentam.

b) Pārējās norādes

164. Turklāt ir jāņem vērā, ka Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktā nav ietvertas citas norādes kā tikai norāde par taisnīgas atlīdzības nodrošināšanu autoram. Tā kā saskaņā ar LESD 288. panta trešo daļu direktīvas dalībvalstij uzliek saistības attiecībā uz sasniedzamo rezultātu, bet ne attiecībā uz tā īstenošanas veidiem un metodēm, dalībvalstīm ir rīcības brīvība lemt, kādā veidā tās iepriekš minētajām personām nodrošina taisnīgu atlīdzību.

165. Tādējādi saskaņā ar Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu saistībā ar 2. panta a) punktu svarīgi ir tikai tas, lai dalībvalstis nodrošinātu taisnīgu atlīdzību filmas autoram vai autoriem. Kā dalībvalstis to nodrošina, tas ietilpst dalībvalstu kompetencē. Tādēļ tās, piemēram, var izlemt piešķirt autoriem tiesības prasīt atlīdzību tieši no personām, kas iegādājas privātai kopēšanai izmantojamus datu nesējus. Tās, piemēram, var arī izlemt piešķirt filmas producentiem tiesības prasīt atlīdzību tieši no personām, kas iegādājas privātai kopēšanai izmantojamus datu nesējus, un pēc tam piešķirt filmas autoriem tiesības prasīt atlīdzību no filmas producentiem.

27 — Skat. šo secinājumu 84.–99. punktu.

28 — Skat. šo secinājumu 100.–115. punktu.

29 — Skat. šo secinājumu 129. un 130. punktu.

166. Noslēgumā vēlos norādīt, ka ne no pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunkta un 3. punkta, ne arī no Direktīvas 2006/115 3. panta 4. un 5. punkta neizriet norādes attiecībā uz tukšo kasešu atlīdzību. Proti, pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunkts un 3. punkts, kā izriet no tā formulējuma (“nav tiesīgi iebilst”), ir piemērojams tikai ekskluzīvām izmantošanas tiesībām. Līdzīgi pēc analogijas nevar piemērot Direktīvas 2006/115 3. panta 4. un 5. punktu, jo Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts regulē taisnīgu atlīdzību par personiskai lietošanai veiktu kopēšanu un tādējādi noteikumi nav nepilnīgi.

167. Līdz ar to uz otrā prejudiciālā jautājuma otro daļu un trešo prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka no Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta saistībā ar 2. panta a) punktu noteikti neizriet Savienības tiesībās ietvertas norādes, kas paredz, ka tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību no personām, kas iegādājas privātai kopēšanai izmantojamus datu nesējus, obligāti jāpiešķir galvenajam režisoram kā kinematogrāfiska darba autoram. Tomēr dalībvalstīm jānodrošina, lai galvenais režisors kā kinematogrāfiska darba autors saņemtu taisnīgu atlīdzību par to, ka, atļaujot reproducēšanu personiskai lietošanai bez tiesību subjekta piekrišanas, tiek ierobežotas viņa autortiesības.

3) Tāda valsts tiesiskā regulējuma kā *UrhG* 38. panta 1. punkta otrais teikums saderība ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm

168. Pamatojoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, es tagad vēlētos analizēt iesniedzējtiesas jautājumu, vai tāds valsts noteikums kā *UrhG* 38. panta 1. punkta otrais teikums, ciktāl to piemēro tiesībām uz tukšo kasešu atlīdzību, ir saderīgs ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm.

169. Saskaņā ar tādu tiesisko regulējumu kā *UrhG* 42.b panta 1. punkts filmas autoram kā kompensācija par viņa darba reproducēšanu pašu vajadzībām vai personiskai lietošanai gan tiek piešķirtas tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību. Tomēr saskaņā ar tādu tiesisko regulējumu kā *UrhG* 38. panta 1. punkta otrais teikums šīs tiesības tiek sadalītas, turklāt filmas autoram paliek tikai viena puse no šīm tiesībām, bet otra puse tiek piešķirta filmas producentam.

170. Manuprāt, šāds valsts tiesiskais regulējums nav nepārprotami saderīgs ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm. Kā jau iepriekš raksturots, saskaņā ar Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu autoram jāsaņem taisnīga atlīdzība par to, ka viņa kinematogrāfiskā darba reproducēšanu pašu vajadzībām vai personiskai lietošanai var veikt arī bez viņa atļaujas. Tiesiskais regulējums, kas izriet no *UrhG* 42.b panta, atbilstoši kuram filmas autoram tiek piešķirtas tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību, gan šķiet atbilstam šīm norādēm. Tomēr, sadalot šīs tiesības atbilstoši *UrhG* 38. panta 1. punkta otrajam teikumam, filmas autoram galarezultātā paliek tikai puse no atlīdzības, kas ir atbilstīgi, ņemot vērā viņa reproducēšanas tiesību ierobežojumu.

171. Neatkarīgi no tā, cik skaitliski liela ir atlīdzība, manuprāt, šī tiesību sadalījuma norma jau konceptuāli nav saderīga ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm.

172. Savienības tiesības gan pieļauj, ka dalībvalsts tiesības uz taisnīgu atlīdzību Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē paredz gan filmas autoram, gan filmas producentam. Proti, kā jau iepriekš raksturots, šis noteikums saistībā ar Direktīvas 2001/29 2. panta a) un d) punktu paredz gan filmas autoram, gan filmas producentam tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību. Filmā autoram jāsaņem kompensācija par viņa autortiesību uz kinematogrāfisko darbu ierobežojumu un filmas producentam – par viņa filmas oriģināla vai kopiju reproducēšanu.

173. Tomēr ar Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu saistībā ar 2. panta a) punktu konceptuāli nav saderīgs tāds tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram atlīdzība, kas attiecībā uz filmas autora autortiesību ierobežojumu ir taisnīga, tiek sadalīta starp filmas autoru un filmas producentu, ciktāl tādējādi filmas autors iegūst tiesības saņemt tikai vienu pusi no taisnīgās atlīdzības, kas ir atbilstīga, ņemot vērā viņa autortiesību ierobežojumu.

174. Šķiet, ka šāda pieeja, kas konceptuāli nav saderīga ar Savienības tiesībās ietvertām norādēm, ir tāda tiesiskā regulējuma kā *UrhG* 42.b pants saistībā ar 38. panta 1. punkta otro teikumu pamatā³⁰.

175. Tiesas sēdē Austrijas valdība šo pieeju pamatoja ar to, ka dalībvalstīm esot rīcības brīvība, piešķirot tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību. Proti, Savienības tiesību mērogā neesot izlemts, kam ir piešķiramas tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību atbilstoši Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktam.

176. Šī premisa ir kļūdaina. Kā jau iepriekš raksturots³¹, arī tad, ja dalībvalstis, izmantojot savu kompetenci atbilstoši pārstrādātās Bernes konvencijas 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunktam un 3. punktam, reproducēšanas tiesības ir piešķirušas filmas producentam, tām jānodrošina, ka filmas autors saņem taisnīgu atlīdzību Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkta saistībā ar 2. panta a) punktu izpratnē.

177. Tādējādi jāsecina, ka tāds tiesiskais regulējums kā *UrhG* 42.b pants saistībā ar 38. panta 1. punkta otro teikumu nav saderīgs ar Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu saistībā ar 2. panta a) punktu, ciktāl šāda tiesību norma noteic, ka atlīdzība, kas ir taisnīga attiecībā uz filmas autora autortiesību ierobežojumu, tiek sadalīta starp filmas autoru un filmas producentu. Tomēr ar Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu saistībā ar 2. panta a) un d) punktu ir saderīgs tāds valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram taisnīga atlīdzība ir paredzēta gan filmas autoram, gan filmas producentam, turklāt filmas autors saņem kompensāciju par viņa kinematogrāfiskā darba reproducēšanu un filmas producenti – par viņa filmas oriģināla vai kopiju reproducēšanu.

VII – Papildu piezīmes

178. Tikai papildus vēlos norādīt uz Tiesas spriedumu lietā *Padawan*³². Atbilstoši tam Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts ir interpretējams tādējādi, ka taisnīgā atlīdzība ir jāaprēķina, obligāti pamatojoties uz kritēriju par kaitējumu aizsargāto darbu autoriem, kas radīts, ieviešot izņēmumu saistībā ar kopiju personiskai lietošanai. Lidz ar to nodevas par kopiju privātām vajadzībām vienveidīga piemērošana digitālās reproducēšanas datu nesējiem, kuri nav nodoti citu personu lietošanā un acīmredzami ir paredzēti citiem mērķiem nekā kopiju personiskai lietošanai izgatavošana, nav saderīga ar Direktīvu 2001/29.

VIII – Secinājumi

179. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, iesaku Tiesai uz prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- 1) Padomes 1993. gada 27. septembra Direktīvas 93/83/EEK par dažu noteikumu saskaņošanu attiecībā uz autortiesībām un blakustiesībām, kas piemērojamas satelītu apraidei un kabeļu retranslācijai, 1. panta 5. punkts saistībā ar 2. pantu un Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīvas 2006/116/EK par autortiesību un dažu blakustiesību aizsardzības termiņiem (kodificēta versija) 2. panta 1. punkts saistībā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīvas 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā 2. un 3. pantu ir interpretējami tādējādi, ka

30 — *UrhG* 38. panta 1. punkta otrajā teikumā ir paredzēta atkāpe no neatsaucamām tiesībām, kas netiek sadalītas starp filmas autoru un filmas producentu, bet pilnā apjomā paliek filmas autora rīcībā. Ar neatsaucamām tiesībām it īpaši ir domātas filmas autora tiesības Direktīvas 2006/115 3. panta 4. un 5. punkta saistībā ar 5. pantu izpratnē. Turpretim pārejo tiesību gadījumā viena puse no filmas autoram piederošajām tiesībām tiek nodota filmas producentam.

31 — Skat. šo secinājumu 160.–167. punktu.

32 — Tiesas 2010. gada 21. oktobra spriedums lietā C-467/08 *Padawan* (Krājums, I-10055. lpp.).

galvenais režisors ir filmas autors minēto tiesību normu izpratnē un tādēļ viņam principā pieder ekskluzīvas izmantošanas tiesības reproducēšanas, pārraidīšanas pa satelītu un cita veida izziņošanas tiesības publiskošanas veidā;

- 2) tomēr dalībvalstis saskaņā ar Bernes konvencijas par literatūras un mākslas darbu aizsardzību 1971. gada 24. jūlija Parīzes redakcijā 14.a panta 2. punkta b), c) un d) apakšpunktu un 3. punktu var paredzēt tādu tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram šīs ekskluzīvās izmantošanas tiesības sākotnēji pieder filmas producentam, ja:
 - starp galveno režisoru un filmas producentu ir noslēgts līgums, kurā galvenais režisors apņemas dot savu ieguldījumu kā režisors;
 - ir iespējamās vienošanās par pretējo, atbilstoši kurām galvenais režisors sev rezervē ekskluzīvās izmantošanas tiesības vai šo tiesību izmantošanu;
 - dalībvalstis nodrošina, ka filmas autors šādā gadījumā saņem taisnīgu kompensāciju Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 17. panta 1. punkta otrā teikuma izpratnē;
- 3) ja dalībvalstis saskaņā ar Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu nosaka filmas autoram reproducēšanas tiesību atbilstoši Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktam ierobežojumu attiecībā uz reproducēšanu, kas veikta personiskai lietošanai, tām jānodrošina, ka filmas autoriem tiek piešķirta taisnīga atlīdzība. Ja tas ir nodrošināts, šīm tiesību normām nav pretrunā valsts regulējums, atbilstoši kuram tiesības [uz atlīdzību] saistībā ar reproducēšanu personiskai lietošanai sākotnēji tiek piešķirtas filmas producentam;
- 4) Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts un 2. panta a) punkts ir interpretējami tādējādi, ka ar šiem noteikumiem nav saderīgs tāds valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram filmas autora tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību tiek sadalītas uz pusēm starp filmas autoru un filmas producentu, kādēļ filmas autors saņem tikai vienu pusi no taisnīgās atlīdzības par viņa autortiesību ierobežojumu.